

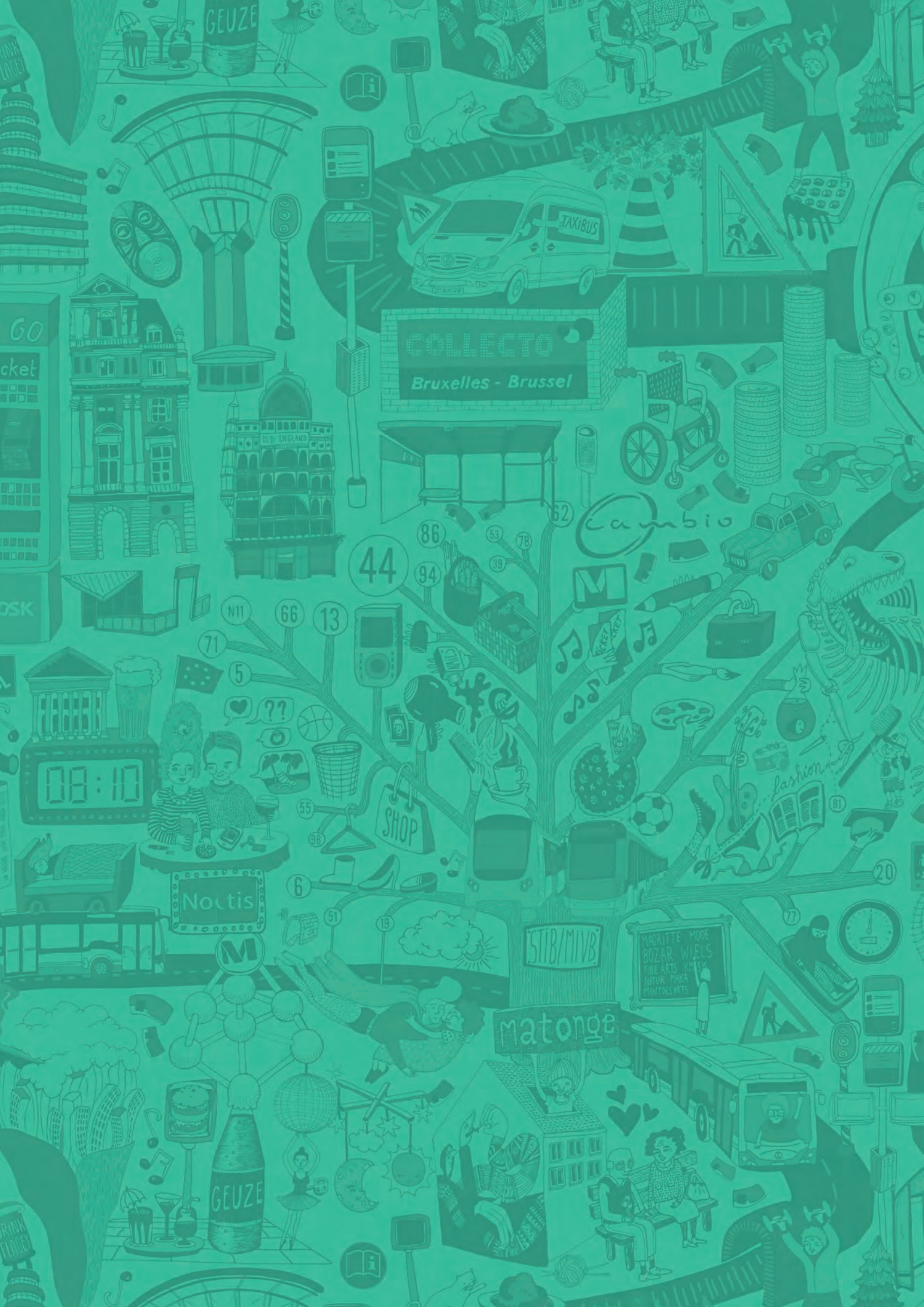
[illegible]

MIVB STIB Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel

.brussels
DAT ZIJN WIJ ALLEMAAL

FINANCIËEL VERSLAG 2016

Verslag van de Raad van Bestuur, van het college
van commissarissen en van de commissaris-revisor
aan de algemene vergadering van de vennoten

Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel

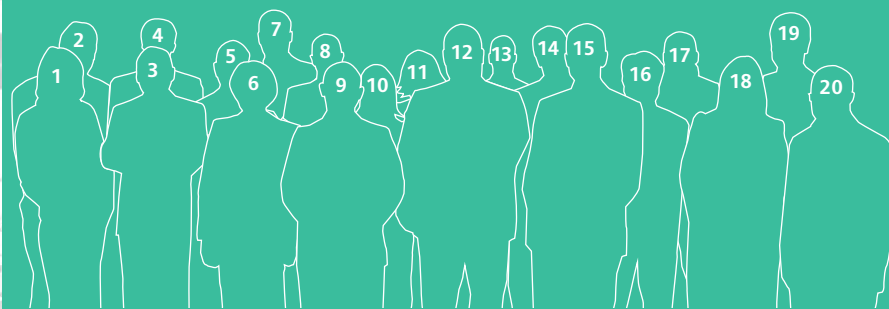
.brussels
DAT ZIJN WIJ ALLEMAAL

– Raad van Bestuur 2016 –

1. V. LIBERT	11. M. LOBJOIS
2. R. TIMMERMANS	12. T. RYCKALTS
3. D. COPPENS	13. D. DELBECQUE
4. S. DE MAESENEER	14. L. HACKEN
5. A. GUENNED	15. B. de MEEÛS
6. O. MARGAUX	16. I. DÖNMEZ
7. V. HENDERICK	17. C. ECKER
8. K. LOWETTE	18. E. ELOY
9. Y. POLET	19. K. LAUWERS
10. S. TEMMERMAN	20. N. MONSEMPO

BEHEERSORGANEN

De Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel is een publiekrechtelijke vereniging die gebonden is aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door een beheerscontract dat om de 5 jaar de respectieve verbintenissen en plichten van elk van de beide partijen vaststelt. De maatschappij wordt bestuurd en beheerd door de Raad van Bestuur, het Beheerscomité en de bestuurder - directeur-generaal.

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur is belast met het opstellen van de begroting van de maatschappij, met het opstellen van de jaarrekeningen, met het sluiten van het beheerscontract met de Gewestregering en met de controle van de goede uitvoering ervan, alsook met het goedkeuren van de collectieve overeenkomsten waarover door de bestuurder - directeur-generaal onderhandeld wordt. Het is ook de Raad van Bestuur die de overeenkomsten met de overheid sluit, alsook overeenkomsten en conventies die de MIVB verbinden voor bedragen die hoger liggen dan 2.479.000 EUR en die beraadslaagt over elke vraag die niet onder de bevoegdheid van de andere organen valt.

De heren	T. RYCKALTS	<i>voorzitter</i>
	V. CORDIER	<i>ondervoorzitter (1)</i>
	Y. POLET	<i>ondervoorzitter (2)</i>
	B. de MEEÛS	<i>bestuurder - directeur-generaal</i>
	K. LAUWERS	<i>adjunct-directeur-generaal</i>
	R. BARGHOUTI	<i>bestuurder</i>
	H. DE GEEST	<i>bestuurder (3)</i>
	D. DELBECQUE	<i>bestuurder</i>
Mevrouw	D. DE VALKENEEER	<i>bestuurder</i>
De heer	I. DÖNMEZ	<i>bestuurder</i>
Mevrouw	E. ELOY	<i>bestuurder</i>
De heren	L. HACKEN	<i>bestuurder</i>
	V. HENDERICK	<i>bestuurder</i>
Mevrouw	V. LIBERT	<i>bestuurder</i>
De heer	K. LAMBRECHT	<i>bestuurder (4)</i>
Mevrouw	M. LOBJOIS	<i>bestuurder</i>
Mevrouw	O. MARGAUX	<i>bestuurder</i>
De heer	N. MONSEMPO	<i>bestuurder</i>
Mevrouw	S. TEMMERMAN	<i>bestuurder</i>
De heren	D. COPPENS	<i>bestuurder (5)</i>
	C. ECKER	<i>bestuurder (5) (6)</i>
	R. TIMMERMANS	<i>bestuurder (5)</i>
	G. VAN HECKE	<i>bestuurder (5) (7)</i>
	K. LOWETTE	<i>opdrachthouder van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering (8)</i>
	A. GUENNED	<i>commissaris van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering (9)</i>
	V. RIGA	<i>commissaris van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering (9)</i>

(1) T.e.m. 79.2016.

(2) Vanaf 8.9.2016.

(3) T.e.m. 17.2.2016.

(4) Vanaf 18.2.2016.

(5) Woont de Raad van Bestuur en het Beheerscomité bij met raadgevende stem.

(6) Vanaf 28.1.2016.

(7) T.e.m. 27.1.2016.

(8) Lid van het Beheerscomité; woont de Raad van Bestuur bij met raadgevende stem.

(9) Woont de Raad van Bestuur en het Beheerscomité bij met raadgevende stem en controleopdracht.

Beheerscomité

De Beheerscomité oefent de hoge bestuurstaken uit in het beheer van de maatschappij. Het stelt de uitbatingbegroting voor aan de Raad van Bestuur en ziet toe op de uitvoering ervan. Het stelt de maandrekeningen op, geeft toestemming voor de leningen en de kredietopeningen, sluit de overeenkomsten die de MIVB verbinden voor bedragen van meer dan 743.680 EUR en minder dan 2.479.000 EUR, huurt en verhuurt alle onroerende goederen, neemt beslissingen in verband met de aankoop en de vervreemding van onroerende goederen, verstrekt toestemming voor alle gerechtelijke vervolgingen ...

De heren	T. RYCKALTS	<i>voorzitter</i>
	V. CORDIER	<i>ondervoorzitter (1)</i>
	Y. POLET	<i>ondervoorzitter (2)</i>
	B. de MEEÛS	<i>bestuurder - directeur-generaal</i>
	K. LAUWERS	<i>adjunct-directeur-generaal</i>
	V. HENDERICK	<i>bestuurder</i>
Mevrouw	O. MARGAUX	<i>bestuurder (3)</i>
De heren	D. COPPENS	<i>bestuurder (4)</i>
	C. ECKER	<i>bestuurder (4) (5)</i>
	R. TIMMERMANS	<i>bestuurder (4)</i>
	G. VAN HECKE	<i>bestuurder (4) (6)</i>
	K. LOWETTE	<i>opdrachthouder van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering (7)</i>
	A. GUENNED	<i>commissaris van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering (8)</i>
	V. RIGA	<i>commissaris van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering (8)</i>

(1) T.e.m. 7.9.2016.

(2) Vanaf 8.9.2016.

(3) Vanaf 10.9.2015.

(4) Woont de Raad van Bestuur en het Beheerscomité bij met raadgevende stem.

(5) Vanaf 28.1.2016.

(6) T.e.m. 27.1.2016.

(7) Lid van het Beheerscomité; woont de Raad van Bestuur bij met raadgevende stem.

(8) Woont de Raad van Bestuur en het Beheerscomité bij met raadgevende stem en controleopdracht.

In 2007 heeft het Beheerscomité in zijn midden opgericht:

- > een Auditcomité – belast met de gespecialiseerde opvolging van de rekeningen van de onderneming;
- > een Verloningscomité – belast met het voorstellen van verloningen voor de bestuurders en de twee leden van de Algemene Directie van de onderneming.

Bestuurder - directeur-generaal

De bestuurder - directeur-generaal is verantwoordelijk voor het dagelijks beheer van de maatschappij. Daartoe is hij belast met het uitvoeren van de beslissingen getroffen door de Raad van Bestuur en het Beheerscomité. Hij verricht de bestellingen en sluit de overeenkomsten die de maatschappij verbinden voor bedragen die kleiner zijn dan 743.680 EUR. Hij ontvangt alle bedragen die aan de maatschappij verschuldigd zijn, hij voert de onderhandelingen over de collectieve overeenkomsten met de vertegenwoordigers van het personeel enz.

Algemene vergadering

De algemene vergadering keurt de jaarrekeningen goed. Ze verleent decharge aan de Raad van Bestuur en aan het College van commissarissen voor de rekeningen voor de uitvoering van hun mandaat.

De algemene vergadering bestaat uit de eigenaars van de aandelen in het kapitaal van de maatschappij, elk maatschappelijk aandeel geeft recht op één stem. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest houdt 139.000 maatschappelijke aandelen (99,28%), "Brussel Infrastructuur Financiering" (dochtermaatschappij van de GIMB) houdt er 1.000 (0,72%).

College van commissarissen voor de rekeningen

Het College van commissarissen voor de rekeningen houdt toezicht op de verrichtingen van de maatschappij. De commissarissen kunnen kennis nemen van de boeken, van de briefwisseling, van de verslagen en over het algemeen van alle stukken en bescheiden van de maatschappij. Elk semester wordt hen een staat overhandigd die de toestand van haar actief en passief weergeeft. Ze ontvangen jaarlijks, een maand vóór de gewone algemene vergadering, alle stukken die noodzakelijk zijn voor het toezicht op de stukken.

De heren	P. BARETTE	<i>directeur van de Directie Beleid van Mobiel Brussel - BUV van het ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>
	W. STOEFS	<i>inspecteur-generaal van Financiën van het ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>
	P. GOSSART	<i>bedrijfsrevisor</i>

Commissaris-revisor

De commissaris-revisor bevestigt dat de boekhoudkundige documenten opgesteld zijn volgens de wettelijke vereisten en, als het de jaarrekening betreft, dat die een getrouw beeld geeft van de maatschappij.

MAZARS vertegenwoordigd door

De heren	P. GOSSART L. ACKE	<i>bedrijfsrevisoren</i>

RSM vertegenwoordigd door

Mevrouw	V. MARICQ	<i>bedrijfsrevisoren</i>
De heer	J.-F. NOBELS	

De Raad van Bestuur werd meermaals gewijzigd, op beslissing van de Brussels Hoofdstedelijke Regering:

- > op 28 januari 2016 werd de heer Van Hecke vervangen door de heer Chris Ecker als lid van de Raad van Bestuur;
- > op 18 februari 2016 werd de heer De Geest vervangen door de heer Kwinten Lambrecht als lid van de Raad van Bestuur;
- > op 8 september 2016 verving de heer Yonnec Polet de heer M. Cordier als ondervoorzitter van de Raad van Bestuur en het Beheerscomité van de MIVB. In die hoedanigheid heeft hij ook de plaats van de heer Cordier in het Auditcomité en in het Verloningscomité overgenomen, conform de beslissing van 20 september 2016 van het Beheerscomité.

Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel

Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel

**ESR-
DEKKINGSGRAAD**
41,10%

COMMENTAAR

OP DE JAARREKENING

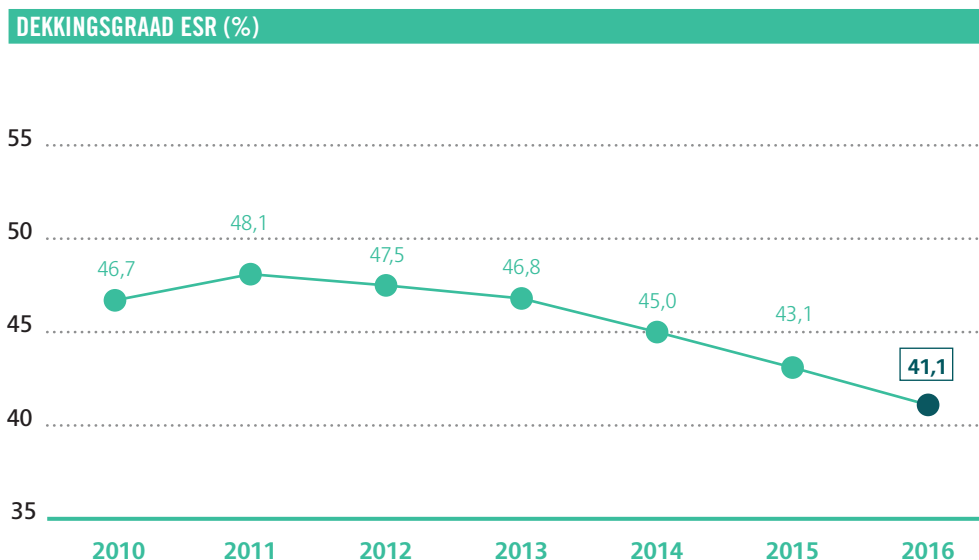
De maatschappij stelt niet alleen haar wettelijke jaarrekening voor conform de wetgeving van toepassing op de handelsvennootschappen, maar ook exploitatie- en investeringsrekeningen, waarin de kosten en opbrengsten volgens de bestemming ervan uitgesplitst worden. Die statutaire analytische rekeningen maken het mogelijk niet alleen de werking van de "exploiterende" maatschappij van een geïntegreerd vervoersnet op te volgen, maar ook het onderhoud en de vernieuwing van de investeringen die het samenstellen. Het zijn die analytische rekeningen die in het volgende commentaar behandeld worden conform artikel 96 van het Wetboek van Vennootschappen.

Dekkingsgraad

De MIVB volgt de evolutie van de ESR-dekkingsgraad.

De ESR-dekkingsgraad, die wordt berekend volgens de methodologie vooropgesteld door het Instituut voor de Nationale Rekeningen, die niet alle rubrieken van de kosten en de opbrengsten in rekening brengt, bedraagt 41,1% in 2016. In die berekening werd de dotatie voor het verbeteren van het aanbod als een subsidie en niet als een vergoeding voor transportprestaties beschouwd.

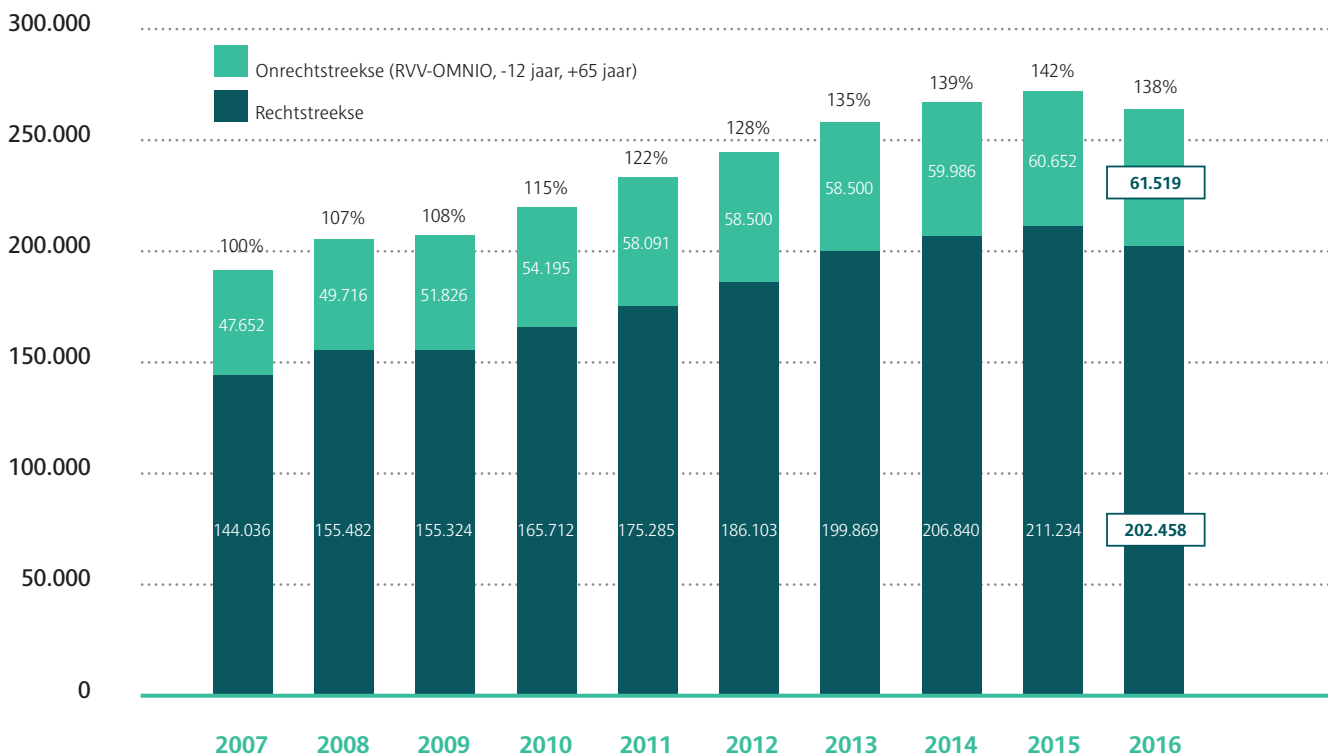
Hieronder bevindt zich de historiek sinds 2010, berekend volgens die methodologie:

Verkeersontvangsten

Het boekjaar wordt gekenmerkt door een daling van de verkeersontvangsten tot een bedrag van 264 miljoen EUR. Het is de eerste keer in tien jaar dat deze ontvangsten dalen, zoals de onderstaande grafiek aangeeft.

VERKEERSONTVANGSTEN IN KEUR

Twee gebeurtenissen hebben een negatieve impact op de verkoop:

- > de aanslagen;
- > de vermindering van het tarief van het schoolabonnement voor het eerste kind.

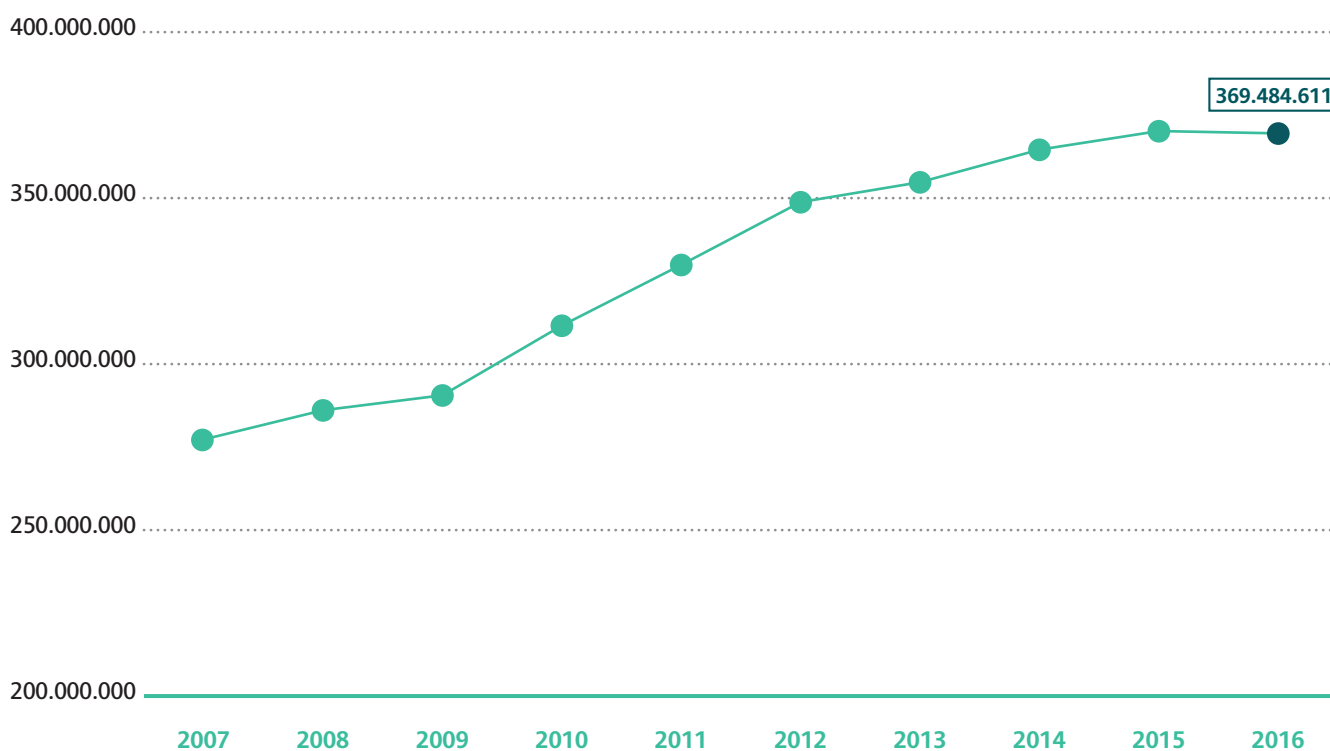

Reizigersgebruik

Het reizigersgebruik vertoont dezelfde tendens met een daling van het aantal reizen in vergelijking met 2015.

EVOLUTIE AANTAL REIZEN

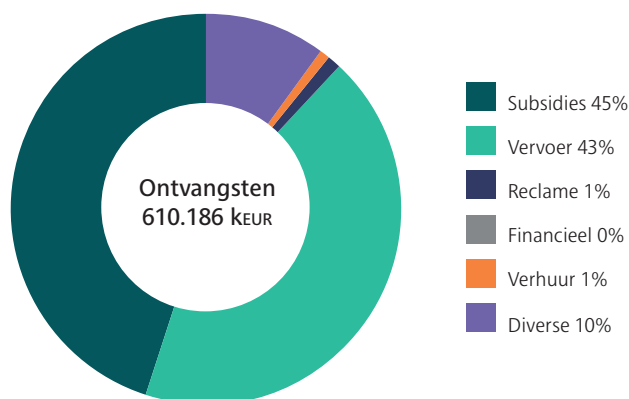

369,5
MILJOEN
RITTEN

Werkingsrekening

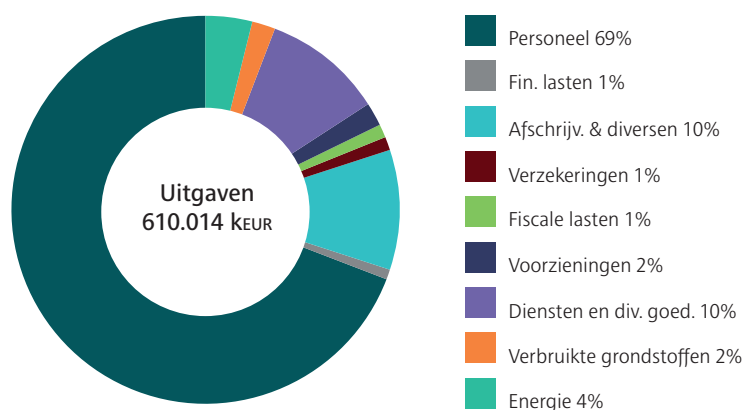
De opbrengsten worden als volgt uitgesplitst:

WERKINGSREKENING (ONTVANGSTEN IN KEUR)

Ze moeten echter in verband gebracht worden met de overeenstemmende exploitatiekosten:

WERKINGSREKENING (UITGAVEN IN KEUR)

De loonmassa in werking vertegenwoordigt 69% van de exploitatiekosten voor een totaalbedrag van 427 miljoen EUR. In 2015 was dat 77%. Deze daling kan verklaard worden door twee elementen:

- > De aanpassing van het financieringsfonds van de groepsverzekering afgesloten voor het personeel in 2015: het bedrag van de te storten premies werd in 2015 naar boven herzien ingevolge de evolutie van de sterftetabellen (absolute variatie).
- > De vastgoedoperatie op de hoofdzetel (zie hieronder) die gezorgd heeft voor een stijging van de rubriek "AFSCHRIJVING & DIVERSEN" (59 miljoen EUR t.o.v. 0,6 miljoen EUR) en dus een daling van het relatieve gedeelte van de loonmassa in het totaal van de exploitatiekosten tot gevolg heeft.

Dit bedrag dekt de bezoldigingen en de wettelijke en extrawettelijke sociale lasten, met inbegrip van de kosten voor aanvullende pensioenen, brugpensioenen en conventionele afdankingen voor een belangrijke groep personeelsleden die niet meer actief is, of rechthebbenden van die personeelsleden.

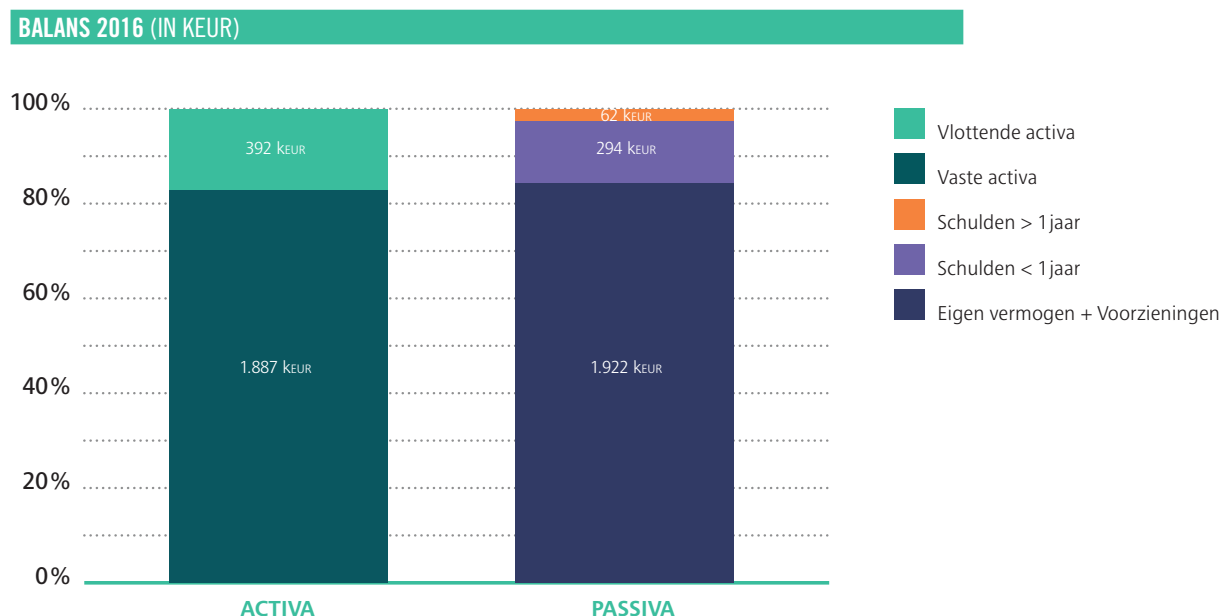
De kosten voor onderhoud, tractie-energie en bevoorrading bereiken een totaal van 105 miljoen EUR.

We onderstrepen nog twee uitzonderlijke feiten die de rekening 2016 in het bijzonder beïnvloed hebben:

- > De vastgoedoperatie op de hoofdzetel die zowel de werkingsuitgaven als -ontvangsten beïnvloed heeft. De netto-impact op de werking bedraagt - 18 miljoen EUR;
- > De terugname van de latente minderwaarde op de brandstof-swap die tijdens het vorige boekjaar werd geactiveerd op vraag van de revisoren. In 2015 werd er inderdaad een bedrag van 3,7 miljoen EUR geboekt in het kader van een swap-contract voor brandstof. Het bleek echter dat dit contract in feite een renteswap-contract betrof en dat hierdoor de boeking van de kost in 2015 zonder gevolg was en daarom ook werd tegengeboekt in 2016. De jaarrekening van 2015 werd daarentegen niet in die zin aangepast.

De balans van de maatschappij staat hieronder in grote posten.

Balans 2016

Om het onderzoek van die balans te vergemakkelijken, worden sommige posten hieronder gedetailleerd.

- De maatschappij heeft geen filialen.
- De maatschappij bezit aanzienlijke voorraden wisselstukken omdat ze instaat voor het onderhoud van haar exploitatiewerktuigen.
- Er werden substantiële investeringen gerealiseerd met de instemming van de gewestelijke overheid.
- De maatschappij heeft in 2016 de verwezenlijking voortgezet van het programma voor de instandhouding, de verbetering en de vernieuwing van haar exploitatiewerktuig. Het investeringsprogramma bereikt 237 miljoen EUR. Het betreft grotendeels het rollend materieel, de spoornetten en netten van elektrische kabels, alsook de ontplooiing en de vernieuwing van vaste installaties.
- De omvang van het investeringsprogramma rechtvaardigt de toename van de als materiële en immateriële vaste activa gehouden waarden. De nettowaarde ervan belooft na afschrijving 1.794 miljoen EUR (tegen 1.700 miljoen EUR in 2015).
- De bijhorende uitgaven werden gefinancierd via subsidies en eigen middelen via de courante thesaurie.
- Naast de onderstaande elementen doet de onderneming geen beroep op specifieke financiële instrumenten, met uitzondering van een renteswap-contract en een dekking voor de stookolie.
- De financiële vaste activa zijn samengesteld uit deelnemingen in verbonden ondernemingen ten belope >>

>> van 74,83 miljoen EUR en uit een collaterale waarborg gerealiseerd bij financiële instellingen als borgstelling voor de goede afloop van een operatie van alternatieve financiering voor een bedrag van 18,54 miljoen EUR.

- De eigen middelen, met inbegrip van de voorzieningen, zijn in 2016 gestegen met 23,18 miljoen EUR dankzij het nog niet afgeloste saldo van de van het Gewest ontvangen subsidies voor de financiering van het investeringsprogramma, hetzij in de vorm van een rechtstreekse dotatie, hetzij in de vorm van een tegemoetkoming in de terugbetaling van het kapitaal van de aangegane investeringsleningen. Die subsidies

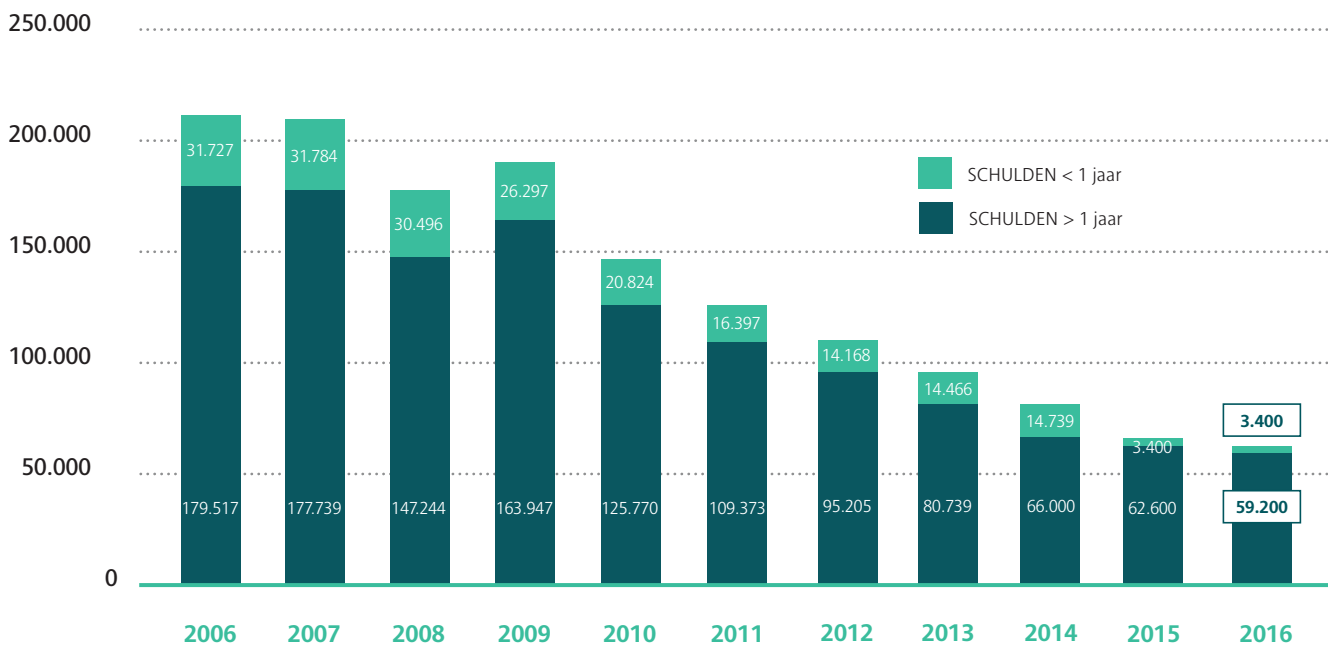
zijn opgenomen als resultaat op het ritme van de afschrijving van de goederen die ze financieren.

- De maatschappij heeft de terugbetaling van de lopende leningen voortgezet. In 2016 heeft ze geen nieuwe lening afgesloten.
- Bij het beheer van de schuld wordt gebruikgemaakt van spijstechnieken voor het beheer van rentevoeten en risico's. De opvolging van deze problematiek wordt verzorgd en beveiligd via een gespecialiseerd intern begeleidingscomité.

De evolutie van de schuldenlast is zeer gunstig, zoals blijkt uit onderstaande grafiek.

Financiële Schuldenlast

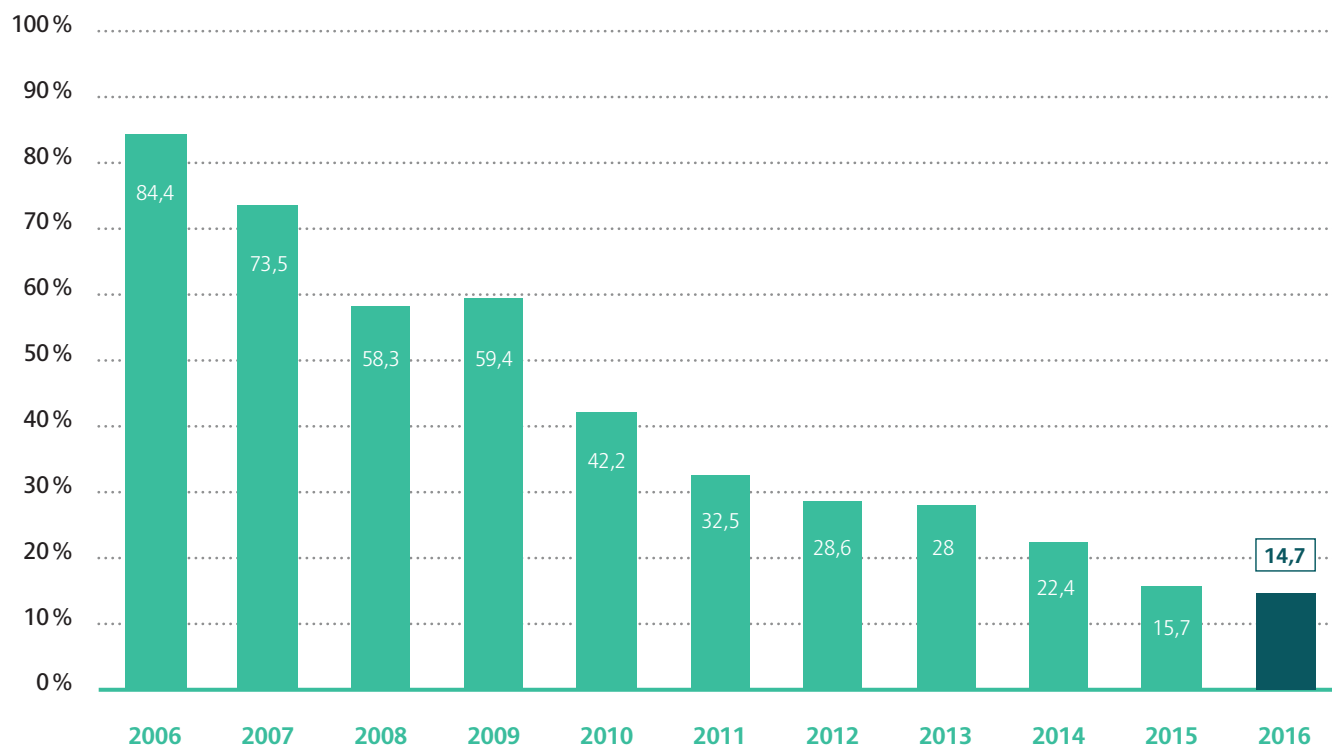
FINANCIËLE SCHULDENLAST (IN KEUR)

Het cijfer van het schuldpercentage dat de capaciteit om terug te betalen met zijn eigen ontvangsten weergeeft (schuld/eigen ontvangsten gegenereerd in het jaar berekend op basis van de resultatenrekening) verbetert jaar na jaar. Het evolueerde van 84,4% in 2006 naar 14,7% in 2016.

Schuldgraad

SCHULDGRAAD (IN %)

De portefeuille schuldenlast is gediversifieerd in leningen tegen vaste rentevoeten en tegen variabele rentevoeten. Rekening houdend met de wens van de maatschappij om de risico's van liquiditeit, fixing en rente te beheersen, zijn de leningen met variabele rentevoeten vastgelegd of naar boven geplafonneerd en zijn verschillende structuren van afgeleide producten actief. Deze posities worden gevaloriseerd in een orderrekening op basis van de marktvoorwaarden (MTM) op 31 december 2016.

De gemiddelde kostprijs van de portefeuille bedraagt 4% en de looptijd ervan bedraagt 2,83 jaar.

Het resultaat van het boekjaar bedraagt 825.434,25 EUR en is bestemd voor het investeringsfonds in de beschikbare reserves.

De toename van de eigen middelen zorgt voor een significante verbetering van de solvabiliteit van de maatschappij.

De cashflow is sedert enkele jaren positief en in 2016 bedraagt hij 4,1 miljoen EUR.

De toename van de solvabiliteit, gecombineerd met de instandhouding van een positieve cashflow en met een strategie van dynamisch commercieel beleid, van streven

naar doelmatigheid en naar de beste beheersing van onze kosten, draagt bij tot de verbetering van de financiële toestand van de maatschappij.

In de komende jaren zal deze positieve tendens voluntaristisch voortgezet worden om te komen tot een grotere doelmatigheid van de dienstverlening aan de klanten, temeer omdat de middelen van het Gewest beperkt zijn.

De maatschappij heeft de begrotingen van de boekjaren 2017 en volgende voorzichtig gepland, rekening houdend met:

- de evolutie van de verkeersontvangsten die begint te vertragen zoals we kunnen zien op de grafiek op pagina 10. Daarnaast heeft de Regering van het Gewest beslist de tarieven niet te verhogen in 2017;
- de naleving van het beheerscontract;
- de budgettaire mogelijkheden van het Gewest en meer bepaald de verzoeken van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op het vlak van netto te financieren saldo, daar de MIVB geconsolideerd is met de rekeningen van het Gewest.

BELANGRIJKE GEBEURTENISSEN TIJDENS HET BOEKJAAR

De beheersorganen werden op de hoogte gehouden van de evolutie van de staten van de financiën en van het beheer, van de belangrijkste beheercijfers die daarmee gepaard gaan, van de evolutie van de financiële toestand van de maatschappij en van de evolutie van het klantenbestand. Op 28 oktober 2016 hebben ze de begrotingen 2017 alsook de actualisering betreffende het boekjaar 2016 goedgekeurd. In de loop van het boekjaar hebben de organen van de maatschappij (Beheerscomité of Raad van Bestuur, naargelang van het geval) de onderstaande materies aangesneden, erover beraadslaagd of er beslissingen over genomen.

1. Human resources en interne organisatie

Zoals gebruikelijk werden de collectieve arbeidsovereenkomsten die werden ondertekend in het paritair subcomité voor het stads- en streekvervoer van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorgelegd aan en goedgekeurd door de Raad van Bestuur, namelijk:

- > collectieve arbeidsovereenkomst betreffende de intrekking van de ondernemings-cao met betrekking tot maaltijdcheques;
- > collectieve arbeidsovereenkomst met betrekking tot elektronische maaltijdcheques;
- > collectieve arbeidsovereenkomst met betrekking tot tijdskrediet / eindeloopbaan, afgesloten in toepassing van de cao nr. 118 van de Nationale Arbeidsraad van 27 april 2015;
- > collectieve arbeidsovereenkomst met betrekking tot de functie "KIOSK verkoopagent";
- > collectieve arbeidsovereenkomst met betrekking tot ecocheques;
- > collectieve arbeidsovereenkomst met betrekking tot de groepsverzekering nr. 807 van het type "vaste prestaties";
- > collectieve arbeidsovereenkomst met betrekking tot de groepsverzekering nr. 5802 van het type "vaste bijdragen";
- > collectieve arbeidsovereenkomst met betrekking tot de eindeloopbaan;
- > collectieve arbeidsovereenkomst met betrekking tot werkloosheid met bedrijfstoelage (vroeger: conventioneel brugpensioen) voltijds stelsel / Geboortjaar: 1960;
- > collectieve arbeidsovereenkomst met betrekking tot werkloosheid met bedrijfstoelage (vroeger: conventioneel brugpensioen) voltijds stelsel / Geboortjaar: 1961.

De beheersorganen hebben de onderstaande benoemingen goedgekeurd:

- > op 23 februari 2016 de heer Tom Verdurme in de functie van Director Audit;
- > op 25 oktober 2016 de heer Renaud de Saint Moulin als Senior Vice President Transport Systems.

De behoeften van de MIVB op het vlak van bijkomende middelen in het domein van informaticatechnologie en van engineering hangen samen met het voeren van heel wat projecten. De MIVB beschikt intern niet over alle gespecialiseerde profielen en richt zich tot externe partners. In dat kader werden de onderstaande opdrachten goedgekeurd door de beheersorganen:

- > in juni 2016 een raamovereenkomst voor de terbeschikkingstelling van technici en ingenieurs die in engineering kunnen werken. Niet met als doel projecten te realiseren maar teneinde de teams te versterken;
- > in december 2016 een raamovereenkomst voor de terbeschikkingstelling van profielen in ontwikkeling en IT-architectuur.

2. Verbetering en ontwikkeling van het aanbod

De elektrische bussen vormen een innovatieve productgroep, die een mogelijke oplossing vormt in het proces van energietransitie. Meerdere Europese steden experimenteren met de exploitatie van elektrische bussen. De MIVB wenst een praktische operationele ervaring te verwerven met die nieuwe technologieën. Op 25 oktober 2016 stemde de Raad van Bestuur in met het bestek opgesteld met het oog op de bestelling van 5 tot 15 "low floor" standaardvoertuigen van het type "overnight charging" met een uitsluitend elektrische motorisatie met het oog op het realiseren van experimenten met die uitrusting in een commerciële exploitatieomgeving.

Op 29 november 2016 keurde de Raad van Bestuur het bestek goed voor de studie, de bouw en de installatie van een compleet transportgeheel midibussen met een uitsluitend elektrische motorisatie.

In het kader van haar huidige busvloot staat de MIVB voor heel wat uitdagingen:

- > vervanging van de bussen die aan het einde van hun levensduur zijn;
- > stijging van de transportvraag met 4% per jaar;
- > respecteren van de milieuvoorschriften van het Gewest.

De MIVB wenst raamovereenkomsten af te sluiten voor de levering van standaard- en gelede hybride bussen met motorisatie diesel Euro 6 en elektrisch voor de aandrijving van het voertuig alsook de voeding van de hulpstukken.

In juni en september 2016 keurde de Raad van Bestuur de bestekken goed voor de studie, de bouw en de levering van "low floor" hybride bussen met motorisatie diesel Euro 6 en elektrisch, en dat voor de standaard- en gelede voertuigen.

In november 2016 keurde de Raad van Bestuur de aankoop goed van 4 prototypes bij de kandidaten die een offerte indienden voor de raamovereenkomst voor de levering van hybride standaardbussen diesel-elektrisch.

In de lente van 2016 stemde de Raad van Bestuur in met het bestek betreffende de aankoop van ongeveer 175 trams over een duur van 12 jaar teneinde de oudste trams van de huidige MIVB-vloot progressief te vervangen.

3. Modernisering van de metro

In haar beslissing van 22 oktober 2015 wenste de Regering het project rond de modernisering van de metro zoals het werd aangenomen in 2010 te herzien. Het nieuwe project combineert de voordelen van een fasering van de investeringen met de ingebruikname van een nieuw flexibel en moduleerbaar metrosysteem teneinde een coherente visie op lange termijn voor de exploitatie van de metro te ondersteunen. Het werd bovendien uitgewerkt op een manier die een positieve synergie met het metroproject Bordet-Albert mogelijk maakte. De beheersorganen beslisten in januari 2016 de gelanceerde procedures verder te zetten. Ze keurden de nodige rechtzettingen goed teneinde de bestekken voor het rollend materieel en de veiligheidssignalisatie aan te passen.

Tijdens de zitting van 20 juli 2016 keurde de Raad van Bestuur de opdracht betreffende de bouwwerken voor de stelplaats Erasmus goed. In het kader van de modernisering van de metro gaat de MIVB immers nieuw rollend materieel aankopen teneinde aan de groeiende vraag van de klanten te voldoen, in het bijzonder op de lijnen 1 en 5. Bijgevolg dient de MIVB, gezien de huidige saturatie van haar bestaande stelplaatsen, zich uit te rusten met een nieuwe metrostelplaats op het grondgebied van de Gemeente Anderlecht, meerbepaald onder de Henri Simonetlaan. Die nieuwe stelplaats zal bestaan uit drie hoofdonderdelen: een stallingshal (ondergronds), een onderhoudshal (ondergronds) en het administratief en sociaal gebouw (bovengronds). Een testspoor langs de spoorweg met 4 sporen van Infrabel valt eveneens in de scope van de opdracht.

Diezelfde dag besliste de Raad van Bestuur eveneens om de raamovereenkomst met een duur van 12 jaar voor de levering van metrotreinen goed te keuren. Vanaf dat moment werd de eerste vaste bestelling van 43 metrotreinen geplaatst. Op termijn zou de opdracht betrekking kunnen hebben op een totaal van 90 treinen, toe te wijzen aan de verschillende metrolijnen van de MIVB.

Eveneens in het kader van het moderniseringsprogramma van de metro keurden de beheersorganen tijdens de zitting van 20 juli 2016 de opdracht goed betreffende de aankoop van een nieuw signalisatiesysteem dat werkt in interface met de andere opdrachten van het programma, waaronder die van het rollend materieel MR-M7, de perronwanden en de stelplaatsen. Het afsluiten van die raamovereenkomst maakte het mogelijk onmiddellijk een eerste bestelling te plaatsen, gericht op het invoeren van de nieuwe signalisatie op de lijnen 1 en 5 van het metronet.

Bovendien gunden de beheersorganen in oktober 2016 een opdracht met als onderwerp de assistentie aan het moderniseringsprogramma van de metro, die onder andere de opdracht omvat betreffende de aankoop van rollend materieel, de opdracht voor de levering van de geschikte signalisatie, de opdracht voor de levering van perronwanden, de opdracht voor de levering van de werken voor de renovatie en de aanpassing van de stelplaats Delta en de opdracht voor de bouw van een nieuwe stelplaats Erasmus en zijn testspoor. Het doel van dit programma is het metrovervoersysteem in Brussel op progressieve wijze te doen evolueren en ondertussen uiteraard de continuïteit van de exploitatie en de veiligheid te waarborgen. De opdracht bestaat uit een raamovereenkomst met een duur van 8 jaar

4. Diensten aan de reizigers

Sinds verschillende jaren organiseert de MIVB, op vraag van de Brusselse Regering, een vervoersaanbod op maat van personen met een handicap. Teneinde de prestaties van de aangeboden dienst te verbeteren, heeft de MIVB ervoor gekozen haar middelen (een speciaal aangepaste vloot minibussen) te combineren met die van de taxisector (een vloot aangepaste taxi's of, indien de handicap van de klanten het toelaat, conventionele taxi's). In dat kader heeft de Raad van Bestuur in oktober 2016 twee taxifirma's aangeduid om in te staan voor het vervoer van personen met een handicap dat niet door de MIVB-minibussen ten laste wordt genomen.

De MIVB beheert momenteel verschillende merken en types van systemen voor reizigersinformatie. Door de ondertekening van de raamovereenkomst voor de levering van boordapparatuur voor Reizigersinformatie in oktober 2016 hebben de beheersorganen beslist de boordapparatuur te standaardiseren teneinde de onderhoudskosten te rationaliseren en beter te beantwoorden aan de functionele behoeften van de klanten. Bovendien moet de MIVB systemen voor Reizigersinformatie installeren in haar nieuwe voertuigen zoals de nieuwe trams, de nieuwe hybride bussen en de toekomstige elektrische bussen. De technische ervaring die de MIVB in de afgelopen jaren verworven heeft (begrip van de technische uitdagingen en beperking) werd maximaal benut in de context van deze opdracht.

Het Beheerscomité keurde in oktober een raamovereenkomst goed voor de renovatie en bouw van haltes en beddingen voor trams en bussen.

960

BOVENGRONDSE WACHTTIJDAANDUIDERS

5. Behoud van de tool en evolutie van het net

Teneinde te waken over het behoud van de tool hebben de beheersorganen, elk in hun bevoegdheidsdomein, diverse opdrachten of raamovereenkomsten afgesloten, met als belangrijkste doelstellingen het onderhoud en de goede werking van het net en de grondeigendommen van de drie exploitatiemodussen, alsook het comfort van de klanten en het welzijn van het personeel.

In september 2016 werd een raamovereenkomst van zeven jaar afgesloten betreffende een softwareoplossing voor "case management" voor het globale beheer van processen, dossiers, ondernemingsbussen en uitvoeringsregels. Een platform voor "case management" is een investering op lange termijn, minder duur dan specifieke ontwikkelingen, die de organisatie, de reporting, de kwaliteit van het dossierbeheer en van de diensten verbetert.

De interventiedienst is van primordiaal belang voor het goede verloop van de operationele opdracht van de MIVB. Voor het uitvoeren van haar opdracht beschikt de dienst lassen en mechanisch onderhoud van de wissels momenteel over interventievoertuigen die niet meer beantwoorden aan de vereisten op het vlak van betrouwbaarheid en beschikbaarheid; sommige voertuigen hebben de limiet van 20 jaar bereikt. De MIVB besliste daarom een opdracht te lanceren voor de studie, de levering, de bouw, het gelijkvormig maken en de inwerkingstelling van zeven dienstvoertuigen. Die voertuigen zijn bestemd voor onderhoudsinterventies op de sporen en de spoorapparaten, met eventueel het onderhoud van die voertuigen over 8 jaar. De opdracht werd goedgekeurd door het Beheerscomité op 10 mei 2016.

Het Beheerscomité heeft in november 2016 beslist om 2.070 m spoor te plaatsen van de nieuwe lijn 9 en op die manier het Oude-Afspanningsplein te verbinden met het Eeuwfeestplein. Het keurde eveneens de bouw van twee elektrische begraven onderstations goed, nodig voor de werking van de nieuwe lijn van tram 9.

Teneinde het operationele tram-busbeheer op het net te garanderen, beschikt de MIVB over een vloot interventievoertuigen bedoeld voor de depannage van voertuigen en voor het onderhoud van de transportkoker. Om de bestaande voertuigen te vervangen en de vloot uit te breiden, heeft de Raad van Bestuur, handelend op voorstel van het Beheerscomité, in april beslist om een raamovereenkomst af te sluiten voor de studie, de bouw, de levering en de inwerkingstelling van:

- > 2 voertuigen voor het takelen van trams, alsook voor bezanding van en zout strooien op de rails, voor het sneeuwruimen op wegen en aan stelplaatsen, voor het borstelen van sneeuwhoppen en fijne sneeuw en - door middel van waterverstuiving - het borstelen van stelplaatsen en netten;
- > 2 voertuigen voor dringende interventies voor de hersporing van tram- en metrovoertuigen door ze op te heffen en los te laten teneinde het spoornet te herstellen;
- > 1 voertuig voor het schoonmaken van de spoorzone en de rails door middel van water tegen hoge druk en het stofzuigen van de spoorgroeven;
- > 1 voertuig voor preventieve en curatieve onderhoudsinterventies op de spoortoestellen;
- > 1 voertuig met een kipbak bedoeld voor het transport van materiaal van spoorwerven.

Op 10 mei 2016 stemde het Beheerscomité in met de opdracht voor de studie, de bouw, het conformeren, de levering en de inwerkingstelling van 7 vrachtwagens omgebouwd tot mobiele werkplaats. Die voertuigen zijn bedoeld voor onderhoudsinterventies op de sporen en de spoortoestellen.

In april 2016, in het kader van de uitbreiding van lijn 94, heeft het Beheerscomité beslist tramlijnen te plaatsen over 4.100 m op de Woluwelaan, tussen de Tervurenlaan en de Paul Hymanslaan.

Bovendien hebben de beheersorganen in de loop van het jaar beslist de volgende stukken spoor te vernieuwen:

- > 880 m spoor tussen de Koninginnelaan, de Vilvoordsesteenweg en de Stefaniastraat te Brussel;
- > 568 m spoor in Brussel tussen de de Smet de Naeyerlaan en de Jan Sobieskilaan;
- > 629 m spoor in Sint-Gillis op het kruispunt van het Paul Jansonplein;
- > 1.230 m spoor tussen de Chililaan en het Marie-Joséplein in Elsene;
- > 832 m in de Josse Goffinlaan in Sint-Agatha-Berchem;
- > 1.896 m vernieuwd en 476 m geplaatst in de Barthélémylaan en de Slachthuislaan in Sint-Jans-Molenbeek.

De volgende opdrachten en raamovereenkomsten werden nog goedgekeurd in de volgende domeinen:

- > de realisatie en wijziging van elektrische installaties in diverse gebouwen en in de metro en de premetro;
- > de persoonlijke beschermingsmiddelen;
- > de levering, het onderhoud en de opleiding van gebruikers van een gecentraliseerd platform voor computer-aided design;
- > de installatie van branddetectie in diverse gebouwen;
- > renovatiewerken in de stelplaats van Haren;
- > de levering van energiekabels gemiddelde spanning en laagspanning;
- > kleine werken voor de ondergrondse spoorveiligheidssignalisatie;
- > het verwijderen van graffiti in de metro en de premetro;
- > prestaties in het kader van diensten betreffende informaticatesting;
- > de dagelijkse schoonmaak van de spoorvoertuigen van de metro;
- > het onderhoud en de vernieuwingswerken van de roltrappen van de metro en de premetro;
- > de levering van wisselstukken voor bussen;
- > de levering van transformatoren en transformatoren-gelijkrichters;
- > de levering van ongeveer 13.700 Ni-Cd-batterijen;
- > de levering van sporen;
- > de realisatie van studies en metingen inzake geluid en trillingen;
- > de huur van beroepskledij, beschermingskledij, signalisatiekledij en antistofmatten.

6. Veiligheid

Volgend op de aanslagen van 22 maart 2016 en in het verlengde van eerdere acties ondernomen door de beheersorganen, lanceerde de MIVB diverse initiatieven om de veiligheid op haar net nog te versterken. Een greep uit de lijst van acties:

- > de plaatsing van betonnen paaltjes aan de ingang van metrostations;
- > de plaatsing van sluizen tegen voertuigen in de trammellingen;
- > de aanwerving van 122 extra agenten in samenwerking met Actiris, om de menselijke aanwezigheid in het station te versterken.

Bij medeweten van de Raad van Bestuur zijn er geen andere belangrijke elementen te vermelden tussen de eerste januari 2017 en de dag van validatie van het verslag door de Raad van Bestuur.

Er werden geen uitgaven gedaan inzake onderzoek en ontwikkeling in 2016.

1.200

**VOERTUIGEN:
METRO'S, TRAMS
EN BUSSEN**

PERSPECTIEVEN 2017

1. Voertuigenpark

In 2017 zijn geen leveringen van rollend materiaal voor vernieuwing of uitbreiding gepland.

Het jaar wordt gekenmerkt door de uitvoering van tests van nieuw rollend materiaal. Die zullen doorslaggevend zijn voor belangrijke leveringen van rollend materiaal in de komende jaren teneinde de vervanging van het oudste materiaal verder te zetten en het hoofd te bieden aan de nieuwe ontwikkelingen op het net.

- > De analyse van de offertes voor de aankoop van nieuwe trams zal worden afgerond zodat de nieuwe raamovereenkomst kan worden gegund.
- > Wat de metro betreft: de raamovereenkomst werd in 2016 gegund en zal in 2017 worden opgestart met de terbeschikkingstelling van de maquette en de start van de fabricatie van de eerste trein.
- > De voorbereiding voor de aankoop van bussen gaat verder in 2017. In dat kader zijn de levering en tests van de prototypes van standaard- en gelede hybridebussen gepland. Wat de elektrische bussen betreft, voorziet de MIVB het testen van de twee bestaande technologieën op de markt: "overnight charging" en "opportunity charging". Voor de eerste categorie worden de testopdrachten gegund in 2017, voor de tweede categorie wordt het bestek gepubliceerd.

2. Bouwplaatsen

In het kader van de verbetering van de commerciële snelheid van het bovengrondse openbare vervoer zullen de volgende werfprojecten in 2017 bestudeerd worden:

- > inrichting ten voordele van de bussen: Victor en Jules Bertauxlaan, Simon Bolivarlaan, Brand Whitlocklaan, Kazernenlaan / Waversesteenweg, Kroonlaan (gemeentelijk en gewestelijk), Zwanenstraat, Jacques de Lalaingstraat, De Smet de Naeyerlaan / Lakenselaan, Gustave Fuss Straat, Landsroemlaan, Renbaanlaan, Paul Hymanslaan, Industrielaan, Humaniteitslaan en Tweestationsstraat, Elsensesteenweg, Vrijheidslaan, Leuvensesteenweg, Waaglaan / George Bergmannlaan, Paapsemalaan - Gerijstraat en Henri Deleersstraat, Keizer Karellaan, Sint-Annadreef / Abelenlaan, Wagenstraat, Wayezstraat;
- > inrichting ten voordele van trams: begraafplaats van Jette, kruispunt Fosnylaan / Théodore Verhaegenstraat, Woudlaan, Fransmanstraat en Emile Bockstaelpaleis, kruispunt Generaal Jacques / Buyl / Renbaanlaan, test rond de Basiliek (gelinkt aan de Frans Gasthuislaan), Jules de Troozsquare / Liedtsplein en tunnels Koningin / Thomas, Wayezstraat.

De precieze planning van de bouwplaatsen zal afhangen van het verkrijgen van bouwvergunningen en van bestuurlijke goedkeuringen. De grootste werven zullen worden ingepland tijdens de schoolvakanties.

Wat betreft tram 9: de werken zijn gaande en de start van de werffase op de Tentoonstellingslaan is voorzien. De werken voor de verlenging van tram 94 tot aan Roodebeek worden eveneens verdergezet in 2017.

De voltooiing van het project "Stelplaats Marconi" en haar exploitatie in de finale omstandigheden zijn voorzien voor de lente 2017. De totale stelplaatscapaciteit van het depot bedraagt 75 trams.

Tot slot zal de bouwplaats betreffende de bouw van stelplaats Erasmus voor lijn 5 van de metro eveneens van start gaan in 2017, met de graaf- en funderingswerken van het noordelijke deel van de stelplaats.

3. De Richtplannen Bus en Spoornet

Het richtplan Bus zal in 2^e lezing worden goedgekeurd door de Regering van het Gewest. Teneinde de implementatie ervan zo snel mogelijk te verzekeren, werkt de MIVB verder aan studies en inrichtingen: fasering van de implementatie van het plan, topologische studies, inrichting van de nieuwe haltes en eindhaltezones.

Brussel Mobiliteit werkt verder aan het opstellen van het Richtplan spoorwet, in nauwe samenwerking met de MIVB. Het verloop van het proces zal samenhangen met het proces voor het opstellen (door Brussel Mobiliteit) van het gewestelijk mobiliteitsplan.

Evolutie van het netwerk

In afwachting van de definitieve goedkeuring van het Richtplan bus en de levering van het nieuwe rollend materieel en gezien de bevrozing van de dotatie "aanbod" voor het jaar 2017, zal het aanbod in 2017 niet worden uitgebreid. Er zijn evenwel optimaliseringen van het aanbod tegen een constante kost voorzien.

4. Grote projecten

Het metroproject Noord-Zuid is een prioritair project voor de MIVB.

Wat betreft de uitbreiding van de metro richting Schaarbeek en Evere, treedt Beliris op als bouwheer. In 2017 is het indienen van de bouwvergunningsaanvragen en de voortzetting van de projectfase voorzien.

Er worden studies betreffende de voorbereidende werken op het niveau van de toekomstige stations gelanceerd.

Er zal een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag worden ingediend voor de nieuwe tunnel onder het Noordstation (of "achterstation Noord"). Bovendien zal een andere aanvraag worden ingediend voor de tunnel stroomafwaarts van het Noordstation, de stations en de stelplaats. Die twee procedures zullen in 2017 parallel verlopen.

Voor het deel Noord-Albert (conversie van de premetro in metro) werd de MIVB aangeduid als bouwheer. De vergunningsaanvraag werd ingediend voor het toekomstige station Grondwet en de effectenstudie is gaande. Het uitvoeringsdossier zal worden voorbereid. Voor de zone Albert worden de studies voortgezet. De stedenbouwkundige vergunningsaanvraag voor de omvorming van het station zal worden ingediend. Eenmaal de toelatingen verkregen, zal het uitvoeringsdossier eveneens worden voorbereid.

De MIVB zal blijven werken aan een gevoelige verhoging van de capaciteit van de metrolijnen 1 en 5. Ze zal meer in het bijzonder zorgen voor de uitvoering van de raamovereenkomst betreffende veiligheidssignalisatie die in 2016 werd gegund.

5. Technologieën

Vanaf begin 2017 zal de MIVB een oplossing bieden voor onmiddellijke oplading op een Mobib-kaart na een onlineaankoop met een elektronische identiteitskaartlezer.

Bovendien zal de MIVB eveneens de volgende projecten verderzetten teneinde zich klaar te maken voor de nieuwe betaaltechnologieën:

- > de ontplooiing van nieuwe valideertoestellen compatibel met de nieuwste technologieën (finalisering voorzien midden 2018);
- > het voorzien van een nieuwe back-office voor biljettiek.

De MIVB voorziet eveneens dat het uitrusten van alle metrostations met wifi - een proces dat eind november 2016 van start ging - tegen eind 2017 is afgerond.

Decharge

Wij verzoeken u decharge te verlenen aan de bestuurders voor de uitvoering van hun mandaat, alsook aan de commissarissen voor hun tijdens het afgelopen boekjaar vervulde opdracht.

Opgesteld in Brussel, op 25 april 2017.

De bestuurder - directeur-generaal,
Brieuc de MEEÛS

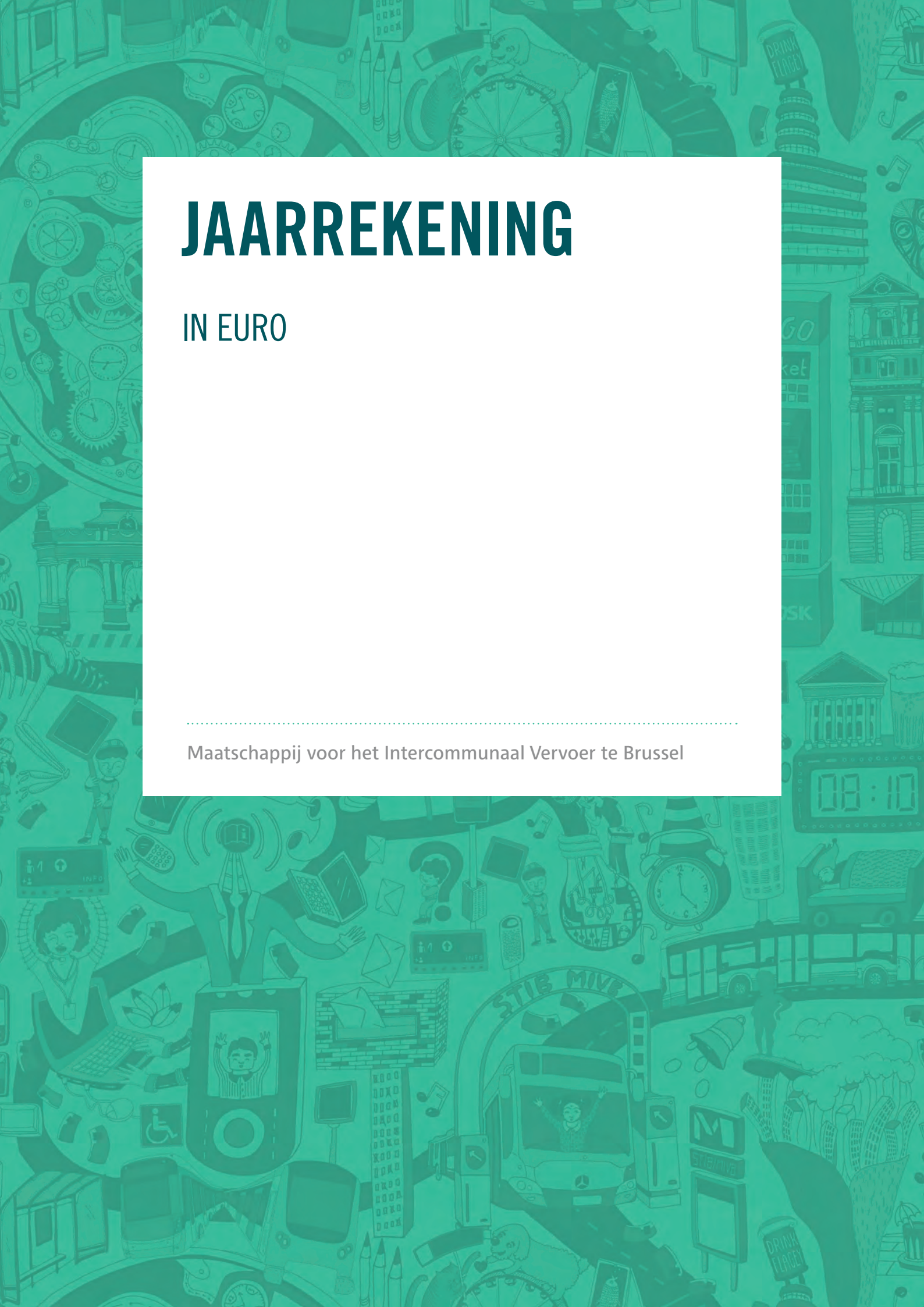
De voorzitter van de Raad van Bestuur,
Thomas RYCKALTS

JAARREKENING

IN EURO

Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel

Werkingsrekening

WERKINGSREKENING

2016

2015

I. ONTVANGSTEN	610.185.953,00	578.162.799,31
A Verkeer		
• directe ontvangsten	202.458.288,34	211.221.790,96
• dotatie voor voorkeurtarieven	61.519.000,00	60.652.000,00
• Noctis	0,00	0,00
B Reclameontvangsten	6.367.337,40	5.432.076,00
C Opbrengsten van verhuringen	6.238.724,25	5.579.942,23
D Andere exploitatieontvangsten	20.679.692,83	17.830.654,00
Uitzonderlijke ontvangsten	40.449.088,76	883.795,05
E Ontvangsten uit financiële beleggingen	922.699,80	617.453,73
Interesten Lease	0,00	0,00
F Tussenkost BGDA in de versterking van de aanwezigheid in de stations		
G Globale dotatie bestemd voor de werking	266.158.000,00	270.747.000,00
Dotatie administratieve kosten in verband met de voorkeurtarieven	197.000,00	306.000,00
Dotatie bonus-malus	5.196.121,62	4.892.087,34
Bijkomende dotatie verbonden aan gewestbelastingen	0,00	0,00
II. UITGAVEN	610.014.498,23	552.153.538,92
A Personeelslasten	426.629.124,93	427.619.734,18
B Energie		
• elektrische energie	10.411.760,27	10.541.282,26
• brandstof	14.959.985,61	15.221.745,31
C Verbruikte grondstoffen	14.880.208,99	13.807.501,03
D Externe leveringen		
• goederen en diensten (zonder leasing)	61.064.297,57	63.850.110,17
• leasing (informatica en auto's)	3.680.671,96	2.227.424,59
E Fiscale belastingen	5.116.740,94	1.574.421,58
F Fiscale voorzieningen	0,00	0,00
Wettelijke voorzieningen bruggpensioenen, conventionele ontslagen en andere afvloeiingen	1.851.870,89	-239.898,38
Voorzieningen te recupereren uren	435.014,47	-1.931.648,40
Voorzieningen risico's en lasten	8.656.484,47	8.991.054,77
G Verzekeringsfondsen	6.477.098,93	5.923.077,34
H Afschrijving van de kleine investeringsgoederen en waarde-verminderingen op niet-vaste activa	1.721.624,42	382.391,79
I Courante financiële kosten	-3.403.736,75	3.967.826,54
Interesten verbonden aan pensioenfondsen Ethias		
J Niet-recurrente kosten	57.533.351,53	218.516,14

RESULTAAT (I - II)

171.454,77

26.009.260,39

Investeringsrekening

INVESTERINGSREKENING

2016

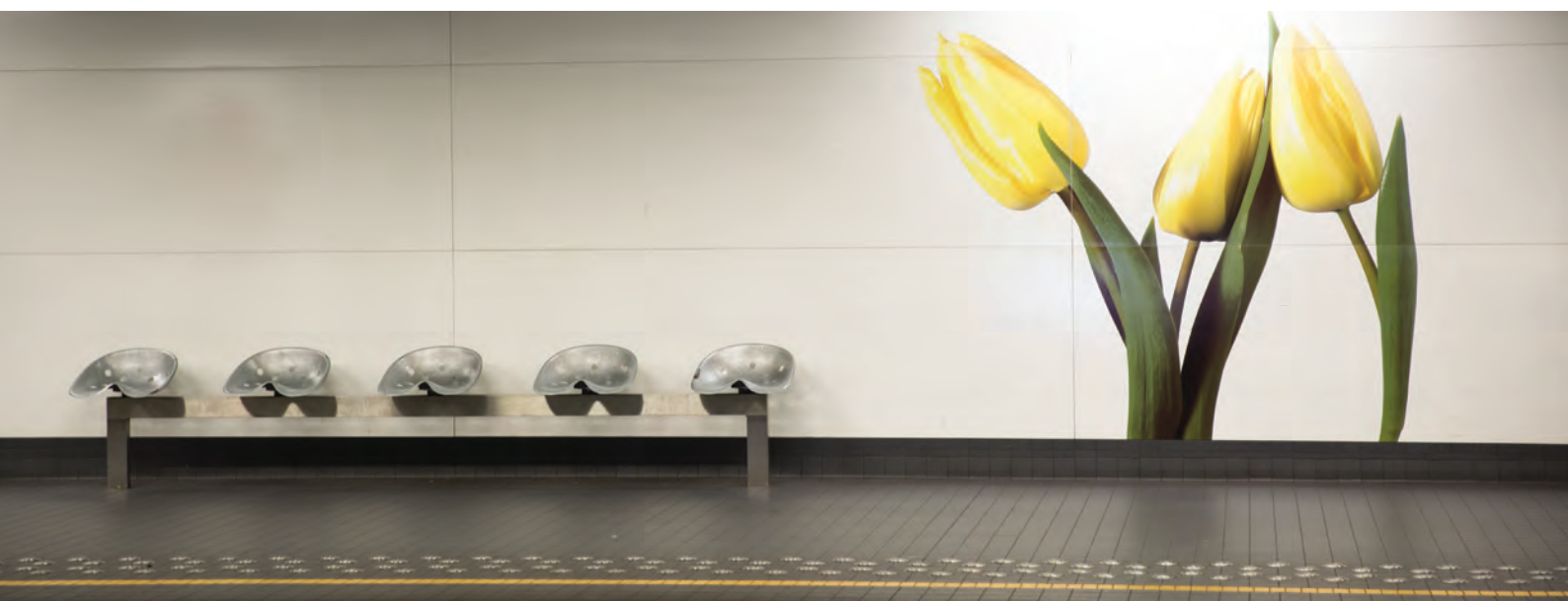
2015

I. ONTVANGSTEN	189.987.644,54	171.234.155,81
A Dotatie die de interestlasten dekt	2.572.553,05	2.965.299,00
B Aanwending van de kapitaalsubsidie naar rata van de verrichte industriële afschrijvingen	161.394.350,47	142.921.299,39
C Aflossing van de van de overheid ontvangen specifieke kapitaalsubsidies (vastleggingskredieten)	25.285.788,74	23.934.038,91
D Rentings	0,00	449.840,99
E Verdeling van de winst Seb Lease pro rata temporis	653.979,48	653.979,48
F Saldo van de verdeling van de geglobaliseerde dotatie toegewezen aan het investeringsfonds na beslissing van de algemene vergadering	0,00	0,00
G Meerwaarden op financiële vaste activa	0,00	0,00
H Gegeneerde interesten op borg pandrecht	80.972,80	309.698,04
II. UITGAVEN	189.333.665,06	170.600.176,33
A Interestlasten	2.653.525,85	3.274.997,04
- Totale interesten	2.572.553,05	2.965.299,00
- Afschrijving vooruitbetaalde huur bussen	80.972,80	309.698,04
Tegemoetkoming van de Federale Staat	0,00	0,00
B Kapitaallasten	186.680.139,21	167.325.179,29
• Afschrijving van de door de maatschappij gefinancierde materiële vaste activa en minderwaarden	160.459.033,10	141.999.762,16
• Belasting op erfpacht	935.317,37	921.537,23
• Afschrijving van de materiële vaste activa gefinancierd	25.285.788,74	23.934.038,91
• Rentings	0,00	449.840,99
• Waardeverminderingen op vaste activa en oninbare vorderingen	0,00	0,00
• Minderwaarden op realisatie van financiële activa	0,00	20.000,00

RESULTAAT (I - II)

653.979,48

633.979,48

Balans op 31 december 2016

VASTE ACTIVA		2016	2015
I.	OPRICHTINGSKOSTEN	0,00	0,00
II.	IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	28.803.660,92	8.548.261,10
III.	MATERIËLE VASTE ACTIVA	1.764.989.626,82	1.691.707.921,52
A	Terreinen en gebouwen	639.571.138,14	567.953.814,40
B	Installaties, machines en uitrusting	154.498.090,15	163.267.551,39
C	Meubilair en rollend materieel	648.864.917,18	682.912.264,55
D	Leasing en soortgelijke rechten	148.374.834,83	153.028.969,39
E	Overige materiële vaste activa	21.314.084,77	44.945.539,98
F	Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	152.366.561,75	79.599.781,81
IV.	FINANCIËLE VASTE ACTIVA	93.367.670,01	97.400.682,96
A	Verbonden ondernemingen	73.416.500,00	73.416.500,00
B	Ondernemingen waarmee een participatieverhouding bestaat	1.254.689,55	560.662,05
C	Andere financiële vaste activa		
1.	Aandelen	153.361,24	153.361,24
2.	Vorderingen en borgtochten in contanten	18.543.119,22	23.270.159,67
VLOTTENDE ACTIVA			
V.	VORDERINGEN OP MEER DAN EEN JAAR	1.379.015,68	1.530.995,04
B	Overige vorderingen	1.379.015,68	1.530.995,04
VI.	VOORRADEN EN BESTELLINGEN IN UITVOERING	25.604.975,52	30.700.956,70
A	Vorraden		
1.	Grond- en hulpstoffen	24.891.118,69	29.487.197,26
2.	Goederen in bewerking	713.856,83	1.213.759,44
B	Bestellingen in uitvoering	0,00	0,00
VII.	VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE ÉÉN JAAR	339.396.864,10	362.317.984,21
A	Handelsvorderingen	24.315.532,77	24.728.915,77
B	Overige vorderingen	315.081.331,33	337.589.068,44
VIII.	GELDBELEGGINGEN	0,00	0,00
B	Geldbeleggingen	0,00	0,00
IX.	LIQUIDE MIDDELEN	8.439.549,42	6.648.978,91
X.	OVERLOPENDE REKENINGEN	16.687.311,95	20.589.629,69
TOTAAL VAN DE ACTIVA		2.278.668.674,42	2.219.445.410,13

Balans op 31 december 2016

EIGEN VERMOGEN		2016	2015
I. KAPITAAL		37.000.000,00	37.000.000,00
A Geplaatst kapitaal		37.000.000,00	37.000.000,00
IV. RESERVES		72.956.955,37	72.131.521,12
A Wettelijke reserve		3.700.000,00	3.700.000,00
D Beschikbare reserves			
• Investeringsfondsen		68.881.764,31	68.056.330,06
• Fonds voor interesten en dubieuze vorderingen		127.297,54	127.297,54
• Andere beschikbare reserves		247.893,52	247.893,52
V. OVERGEDRAGEN WINST VAN HET LOPENDE BOEKJAAR		0,00	0,00
VI. KAPITAALSUBSIDIES		1.635.473.456,18	1.625.454.359,70

VOORZIENINGEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN

VII. VOORZIENINGEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN		176.815.350,88	164.475.175,58
A Bruggpensioenen, conventionele ontslagen en andere afvloeiingen		118.186.000,75	116.130.968,25
B Belastingen		0,00	0,00
C Risico's en kosten voor de hergroepering van de werkplaatsen en van de administratieve diensten		11.850.017,00	19.359.692,00
D Overige risico's en kosten			
• Voorziening voor aan derden te regelen schadegevallen		14.080.886,69	12.684.081,22
• Voorziening te recupereren uren		10.933.954,65	10.498.940,18
• Voorziening voor lopende geschillen		14.558.341,05	3.470.000,00
• Voorziening voor sociale geschillen		1.181.703,74	1.557.628,66
• Voorziening voor verzekeringsgeschillen		0,00	773.865,27
• Voorziening voor milieu-verplichtingen		6.024.447,00	0,00

SCHULDEN

VIII. SCHULDEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR		62.280.025,52	70.655.377,66
A Financiële schulden			
3. Leasingschulden en soortgelijke schulden		2.993.252,47	7.776.647,34
4. Kredietinstellingen		59.200.000,00	62.600.000,00
C Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen		0,00	0,00
D Overige schulden		86.773,05	278.730,32
IX. SCHULDEN OP TEN HOOGSTE ÉÉN JAAR		250.642.901,38	199.506.565,52
A Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen		8.183.394,84	10.330.433,93
B Financiële schulden - Kredietinstellingen		0,00	0,00
C Handelsschulden - Leveranciers		91.935.412,73	94.486.114,65
D Ontvangen vooruitbetalingen		1.980.312,07	1.981.288,44
E Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten		89.156.558,98	87.446.483,14
F Overige schulden		59.387.222,76	5.262.245,36
X. OVERLOPENDE REKENINGEN		43.499.985,09	50.222.410,55

TOTAAL VAN DE PASSIVA	2.278.668.674,42	2.219.445.410,13

Afgesloten door de Raad van Bestuur ter zitting van 25 april 2017

De Bestuurder - directeur-generaal,
Brieuc de MEEÛS

De voorzitter van de Raad van Bestuur,
Thomas RYCKALTS

Onderzoek van de balans op 31 december 2016

VASTE ACTIVA

I.	OPRICHTINGSKOSTEN	0,00
	Herstructureringskosten	9.814.152,39
	Afschrijving	-9.814.152,39
II.	IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	28.803.660,92
	Kosten voor ontwikkeling	35.257.640,38
	Afschrijving	-16.225.467,00
	Gebruiksrecht van software die anderen toebehoort	13.210.309,66
	Afschrijving	-3.438.822,12
III.	MATERIËLE VASTE ACTIVA	1.764.989.626,82
A	Terreinen en gebouwen	639.571.138,14
	• Terreinen	55.190.635,79
	• Constructies	221.360.279,93
	- Gebouwen	466.341.865,45
	- Afschrijving	-244.981.585,52
	• Kabel-, lijn-, spoornetten en eigen busbanen	363.020.222,42
	- Kabel-, lijn-, spoornetten en eigen busbanen	764.887.697,92
	- Afschrijving	-401.867.475,50
B	Installaties, machines en uitrusting	154.498.090,15
	- Installaties, machines en uitrusting	455.930.809,79
	- Afschrijving	-301.432.719,64
C	Mobiliair, rollend materieel en stukken unbw	648.864.917,18
	• Mobiliair en kantoorbenodigdheden	1.227.127,76
	- Meubilaire en kantoorbenodigdheden	27.354.155,47
	- Afschrijving	-26.127.027,71
	• Rollend exploitatiematerieel	196.140.901,39
	- Metrostellen	589.786.374,39
	- Afschrijving	-393.645.473,00
	- Trams	642.004.740,40
	- Afschrijving	-284.724.268,21
	- Autobussen	193.827.910,84
	- Afschrijving	-114.276.419,11
	- Ander rollend materieel	41.746.643,24
	- Afschrijving	-27.081.719,13
D	Leasing en soortgelijke rechten	148.374.834,83
	• Machines/Uitrusting	0,00
	- Machines/uitrusting	72.112,22
	- Afschrijving	-72.112,22
	• Metrostellen	0,00
	- Metrostellen	0,00
	- Afschrijving	0,00
	• Trams	148.374.834,83
	- Trams	162.894.709,34
	- Afschrijving	-14.519.874,51
E	Overige materiële vaste activa	21.314.084,77
	• Gehuurde gebouwen	20.154.041,22
	- Gehuurde gebouwen	35.782.961,17
	- Afschrijving	-15.628.919,95
	• Handelszaken stations	243.826,28
	- Handelszaken stations	408.270,95
	- Afschrijving	-164.444,67
	• Verhuurde terreinen en gebouwen	916.217,27
	- Verhuurde terreinen	457.666,42
	- Verhuurde gebouwen	604.265,30
	- Afschrijving	-145.714,45
	• Rollend materieel	0,00
	- Rollend materieel	700.558,97
	- Afschrijving	-700.558,97

Onderzoek van de balans op 31 december 2016

VASTE ACTIVA (VERVOLG)

• Terreinen in erfpacht gegeven.....	0,00
- Terreinen in erfpacht gegeven.....	0,00
- Waardevermindering.....	0,00
• Gebouwen in erfpacht gegeven.....	0,00
- Gebouwen in erfpacht gegeven.....	0,00
- Afschrijving.....	0,00
F Activa in aanbouw en vooruitbetalingen.....	152.366.561,75
IV. FINANCIËLE VASTE ACTIVA.....	93.367.670,01
A Verbonden vennootschap.....	73.416.500,00
a) MEDIA TRANSPORT BRUSSELS - Aanschaffing.....	0,00
b) CITEO SADP - Aanschaffing.....	73.416.500,00
B Onderneming waarmee een participatieverhouding bestaat.....	1.254.689,55
a) TRANSURB CONSULT - Aanschaffing.....	495.787,05
b) OPTIMOBIL - Aanschaffing.....	49.500,00
c) TRANSAMO - Aanschaffing.....	0,00
d) BELGIAN MOBILITY CARD - Aanschaffing.....	709.402,50
C Andere financiële vaste activa.....	153.361,24
PHILIPPINES - Aanschaffing.....	0,00
PHILIPPINES - Waardevermindering.....	0,00
TRANSAMO - Aanschaffing.....	129.600,00
CREDIT OUVRIER - Aanschaffing.....	23.761,24
D Vorderingen en borgtochten in contanten.....	18.543.119,22

VLOTTENDE ACTIVA

V. VORDERINGEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR.....	1.379.015,68
B Overige vorderingen.....	1.379.015,68
VI. VOORRADEN EN BESTELLINGEN IN UITVOERING.....	25.604.975,52
A Voorraden.....	25.604.975,52
1. Grond- en hulpstoffen.....	24.891.118,69
2. Goederen in bewerking en werken in uitvoering.....	713.856,83
VII. VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE ÉÉN JAAR.....	339.396.864,10
A Handelsvorderingen.....	24.315.532,77
• Cliënten.....	22.965.211,06
• Leveranciers (debiteuren).....	4.020,91
• Op te maken facturen.....	1.210.724,19
• Vooruitbetalingen.....	0,00
• Dubieuze vorderingen.....	135.576,61
B Overige vorderingen.....	315.081.331,33
• Personeel.....	3.664.974,75
• Te recupereren BTW.....	8.622.138,58
• Bijdrage van de Staat in de interesten op leningen.....	0,00
• Bezoldigingen van het gedetacheerde personeel.....	0,00
• Saldo van de te ontvangen exploitatiesubsidie.....	288.434.910,43
• Diversen.....	14.359.307,57
VIII. GELDBELEGGINGEN.....	0,00
IX. LIQUIDE MIDDELEN.....	8.439.549,42
X. OVERLOPENDE REKENINGEN.....	16.687.311,95

TOTAAL VAN DE ACTIVA.....	2.278.668.674,42

Onderzoek van de balans op 31 december 2016

EIGEN VERMOGEN

I. KAPITAAL	37.000.000,00
IV. RESERVES	72.956.955,37
A Wettelijke reserve	3.700.000,00
D Beschikbare reserves	69.256.955,37
• Investeringsfondsen	68.881.764,31
• Fonds voor interesten en dubieuze vorderingen	127.297,54
• Andere beschikbare reserves	247.893,52
V. OVERGEDRAGEN WINST VAN HET LOPENDE BOEKJAAR	0,00
VI. KAPITAALSUBSIDIES	1.635.473.456,18

VOORZIENINGEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN

VII. VOORZIENINGEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN	176.815.350,88
A Voorziening voor pensioenen en andere soortgelijke verplichtingen	118.186.000,75
B Voorziening voor belastingen	0,00
C Voorziening samengesteld met het oog op de dekking van de vermoedelijke kostprijs van de hergroepering van de werkplaatsen en administratieve diensten	11.850.017,00
D Overige risico's en kosten	46.779.333,13
• Voorziening voor aan derden te regelen schadegevallen	14.080.886,69
• Voorziening voor lopende geschillen	14.558.341,05
• Voorziening te recupereren uren	10.933.954,65
• Voorziening voor sociale geschillen	1.181.703,74
• Voorziening voor verzekeringsgeschillen	0,00
• Voorziening voor milieu verplichtingen	6.024.447,00

SCHULDEN

VIII. SCHULDEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR	62.280.025,52
A Financiële schulden	62.193.252,47
3. Leasingschulden en soortgelijke schulden	2.993.252,47
4. Kredietinstellingen:	
Leningen op lange termijn voor de vernieuwing van het materieel en de installaties (zie volgende tabel)	59.200.000,00
C Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	0,00
D Overige schulden	86.773,05
IX. SCHULDEN OP TEN HOOGSTE ÉÉN JAAR	250.642.901,38
A Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	8.183.394,84
• Leasingschulden mobiliair	4.783.394,84
• Terugbetalingen waarvan de vervaldag in 2014 valt op de leningen op 'lange termijn voor de vernieuwing van het materieel en de installaties (zie volgende tabel)	3.400.000,00
B Financiële schulden - Kredietinstellingen	0,00
C Handelsschulden	91.935.412,73
D Ontvangen vooruitbetalingen	1.980.312,07
E Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	89.156.558,98
F Overige schulden	59.387.222,76
X. OVERLOPENDE REKENINGEN	43.499.985,09

TOTAAL VAN DE PASSIVA	2.278.668.674,42

Onderzoek van de balans op 31 december 2016

TOESTAND EIND DECEMBER 2016

Jaar van de leningen	Bedrag van de leningen	Terug te betalen bedrag na 31 december 2015	Terugbetaling gedaan in 2016	Terug te betalen bedrag na 31 december 2016	Terug te betalen bedrag in 2017	Terug te betalen bedrag na 31 december 2017	Terug te betalen bedrag vanaf 01/01/2018 tot 31/12/2021	Bedrag op meer dan 5 jaar
1984	12.394.676,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	8.552.326,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1985	6.841.861,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	6.792.282,58	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	12.146.782,71	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1986	1.536.939,85	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1987	7.064.965,46	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	8.948.956,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1990	52.156.797,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1991	46.881.741,53	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	5.275.056,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1992	26.499.817,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	54.933.205,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1993	52.156.797,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1994	34.754.672,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	35.250.459,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	52.156.797,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1995	27.268.287,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1996	27.268.287,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1997	49.578.704,95	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1998	51.685.799,92	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1999	83.589.696,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2001	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2002	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2003	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2004	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2005	21.000.000,00	7.000.000,00	1.400.000,00	5.600.000,00	1.400.000,00	4.200.000,00	4.200.000,00	0,00
2006	58.320.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2007	30.000.000,00	16.000.000,00	2.000.000,00	14.000.000,00	2.000.000,00	12.000.000,00	8.000.000,00	4.000.000,00
2008	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2009	43.000.000,00	43.000.000,00	0,00	43.000.000,00	0,00	43.000.000,00	43.000.000,00	0,00
2010	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2011	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2012	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2013	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2014	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2015	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
TOTAAL	816.054.912,57	66.000.000,00	3.400.000,00	62.600.000,00	3.400.000,00	59.200.000,00	55.200.000,00	4.000.000,00

Resultatent op 31 december 2016

BEDRIJFSRESULTATEN

2016

2015

II. BEDRIJFSKOSTEN	913.864.734,53	880.527.265,38
A Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	41.015.708,76	38.543.208,62
1. Inkopen en algemene onderaannemingen	35.723.251,49	40.682.496,86
2. Wijziging in de voorraad (toename -, afname +)	5.292.457,27	-2.139.288,24
B Diensten en diverse goederen	134.533.327,71	136.134.366,46
C Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	535.404.202,35	530.783.086,66
D Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	176.775.568,92	163.418.374,07
E Waardeverminderingen op voorraden, bestellingen in uitvoering en handelsvorderingen	-260.956,12	-515.874,43
F Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen -)	12.340.175,30	7.234.900,48
G Andere bedrijfskosten	9.925.654,09	4.710.687,38
H Als herstructureringskosten geactiveerde bedrijfskosten (-)	0,00	0,00
I Niet-recurrente bedrijfskosten	4.131.053,52	218.516,14

FINANCIËLE RESULTATEN

V. FINANCIËLE KOSTEN	54.258.416,22	7.875.153,41
A Kosten van schulden	2.802.150,25	3.343.878,20
B Waardeverminderingen op vlottende activa andere dan bedoeld onder II. E (toevoegingen +, terugnemingen -)	-3.709.647,97	54.639,37
C Andere financiële kosten	1.763.615,93	4.456.635,84
D Niet-recurrente financiële kosten	53.402.298,01	20.000,00

BELASTINGEN OP HET RESULTAAT

X. BELASTINGEN	681.651,61	562.512,98

TOTAAL VAN DE KOSTEN	968.804.802,36	888.964.931,77

RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR

XI. WINST	825.434,25	26.643.239,52

Resultaten op 31 december 2016

BEDRIJFSRESULTATEN

2016

2015

I. BEDRIJFSOPBRENGSTEN	783.368.055,34	744.038.396,74
A Omzet: nettoverkeersontvangsten	263.977.288,34	271.885.784,96
B Wijziging in de voorraad goederen in bewerking en gereed product en in de bestellingen in uitvoering (toename +, vermindering -)	-499.902,61	-66.729,51
C Geproduceerde vaste activa	48.855.268,05	53.381.460,00
D 1. Andere bedrijfsopbrengsten	164.430.462,80	147.423.686,24
2. Tussenkost van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in de werkingskosten	266.158.000,00	270.747.000,00
E Niet-recurrente bedrijfsopbrengsten	40.446.938,76	667.195,05

FINANCIËLE RESULTATEN

IV. FINANCIËLE OPBRENGSTEN	186.262.181,27	171.569.774,55
A Opbrengsten uit financiële vaste activa	207.403,00	354.578,04
B Opbrengsten uit vlottende activa	865.013,58	559.311,04
C Andere financiële opbrengsten waarvan de interestsubsidies en kapitaalsubsidies verleend door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	185.189.764,69	170.655.885,47
D Niet-recurrente financiële opbrengsten	0,00	0,00

TOTAAL VAN DE OPBRENGSTEN	969.630.236,61	915.608.171,29

VERWERKING VAN DE RESULTATEN

A Te verwerken resultaat		
1. Te bestemmen winst van het boekjaar	825.434,25	26.643.239,52
C Bestemming aan het eigen kapitaal		
1. Investeringsfonds	825.434,25	26.643.239,52
F Uit te keren winst		
3. Andere rechthebbenden		

Bijlage

I. tot III. STAAT VAN DE IMMATERIËLE EN MATERIËLE VASTE ACTIVA

	Ontwikkeling- kosten	Concessies, brevetten, octrooien, enz.	Terreinen en gebouwen	Installaties, machines en uitrusting
Aanschaffingswaarde				
• Per einde van het vorige boekjaar	11.858.785,67	4.386.733,57	1.148.038.316,50	435.759.488,51
• Mutaties tijdens het boekjaar				
- Aanschaffingen (met inbegrip van de geproduceerde vaste activa)	0,00	0,00	0,00	0,00
- Samenstelling				
- Overdrachten en buitengebruikstellingen	0,00	0,00	-10.601.031,59	-234.745,99
- Overboekingen van een post naar een andere	23.398.854,71	8.823.576,09	148.982.914,25	20.406.067,27
• Per einde van het boekjaar	35.257.640,38	13.210.309,66	1.286.420.199,16	455.930.809,79
Afschrijvingen en waardeverminderingen				
• Per einde van het vorige boekjaar	5.993.471,22	1.703.786,92	580.084.502,10	272.491.937,12
• Mutaties tijdens het boekjaar				
- Geboekt	10.231.995,78	1.735.035,20	63.165.101,56	29.170.815,43
- Afgeboekt bij overdrachten en buitengebruikstellingen	0,00	0,00	-5.405.563,45	-230.032,91
- Samenstellingen				
- Afboekingen	0,00	0,00	0,00	0,00
- Overboekingen van een post naar een andere	0,00	0,00	9.005.020,81	0,00
• Per einde van het boekjaar	16.225.467,00	3.438.822,12	646.849.061,02	301.432.719,64
Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	19.032.173,38	9.771.487,54	639.571.138,14	154.498.090,15

	Installaties, machines en uitrusting	Leasing en soortgelijke rechten (meubilair en rollend materieel)	Overige materieële vaste activa	Activa in aanbouw en vooruitbetalingen
Aanschaffingswaarde				
• Per einde van het vorige boekjaar	1.488.167.106,40	162.966.821,56	96.447.706,95	79.599.781,81
• Mutaties tijdens het boekjaar				
- Aanschaffingen (met inbegrip van de geproduceerde vaste activa)	851.917,38	0,00	0,00	239.258.101,20
- Samenstelling				
- Overdrachten en buitengebruikstellingen	-17.673.092,52	0,00	0,00	0,00
- Overboekingen van een post naar een andere	23.373.893,08	0,00	-58.493.984,14	-166.491.321,26
• Per einde van het boekjaar	1.494.719.824,34	162.966.821,56	37.953.722,81	152.366.561,75
Afschrijvingen en waardeverminderingen				
• Per einde van het vorige boekjaar	805.254.841,85	9.937.852,17	51.502.166,97	0,00
• Mutaties tijdens het boekjaar				
- Geboekt	58.124.449,64	4.654.134,56	13.694.041,74	0,00
- Afgeboekt bij overdrachten en buitengebruikstellingen	-17.524.384,33	0,00	-39.551.549,86	0,00
- Samenstellingen				
- Afboekingen	0,00	0,00	0,00	0,00
- Overboekingen van een post naar een andere	0,00	0,00	-9.005.020,81	0,00
• Per einde van het boekjaar	845.854.907,16	14.591.986,73	16.639.638,04	0,00
Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	648.864.917,18	148.374.834,83	21.314.084,77	152.366.561,75

IV. STAAT VAN DE FINANCIËLE VASTE ACTIVA (POST 28 VAN DE ACTIVA)

1. Sociale rechten: (post 280/2/4)	74.824.550,79
• Bedrag per einde van het vorige boekjaar	74.130.523,29
• Mutaties tijdens het boekjaar:	
- Aankopen	694.027,50
- Cessies	0,00
- Waardevermindering op participatie (dotaties)	0,00
- Waardevermindering op participatie (terugnemingen)	0,00
- Overboekingen van een post naar een andere	0,00
2. Vorderingen (post 288 waarborgen)	18.543.119,22
• Bedrag per einde van het vorige boekjaar	23.270.159,67
• Mutaties tijdens het boekjaar:	
- Vermeerderingen	7.374.136,09
- Terugbetalingen	-12.101.176,54

VIII. STAAT VAN HET MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL

Het kapitaal bedraagt 37 miljoen EUR voor 140.000 deelbewijzen. 37.000.000,00

IX. VOORZIENINGEN VOOR RISICO'S EN KOSTEN 176.815.350,88

Voorziening voor aan derden te regelen schadegevallen (post 166 van de passiva)	14.080.886,69
Voorzieningen: sociale, fiscale, voor overige risico's en kosten (post 16)	162.734.464,19

X. STAAT VAN DE SCHULDEN

Uitsplitsing van de schulden met een oorspronkelijke looptijd van meer dan één jaar	70.463.420,36
• Resterende looptijd van hoogstens één jaar:	8.183.394,84
- Kredietinstellingen - schulden als rekening lening	3.400.000,00
- Leasingschulden en soortgelijke	4.783.394,84
• Resterende looptijd van meer dan één jaar, maar hoogstens vijf jaar:	52.880.025,52
- Kredietinstellingen	49.800.000,00
- Overige schulden	86.773,05
- Leasingschulden en soortgelijke	2.993.252,47
• Resterende looptijd van meer dan vijf jaar:	9.400.000,00
- Kredietinstellingen	9.400.000,00
- Overige schulden	0,00
Schulden gewaarborgd door de Belgische overheidsinstellingen	66.000.000,00
• Schulden op meer dan één jaar:	
- Kredietinstellingen	62.600.000,00
• Schulden op ten hoogste één jaar:	
- Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	3.400.000,00
Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	89.156.558,98
• Belastingen (post 450/3 van de passiva)	
- Niet-vervallen belastingschulden	16.107.884,30
• Bezoldigingen en sociale lasten (post 454/9 van de passiva)	
- Schulden jegens de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid en overige schulden met betrekking tot bezoldigingen en sociale lasten	73.048.674,68

XI. OVERLOPENDE REKENINGEN (POST 492/3/7 VAN DE PASSIVA)	43.499.985,09
Over te dragen kosten	24.631,30
Niet-vervallen lopende interesten	683.866,22
Over te dragen opbrengsten - SEB Lease	9.779.383,96
Op voorhand opgestelde facturen	0,00
Vervroegd geïnde huurgelden	18.394,16
Op voorhand geïnde verkeersontvangsten	32.993.709,45
XII. GEGEVENS MET BETREKKING TOT DE BEDRIJFSRESULTATEN	
Personeelsbestand per 31 december 2016	8.592
- Arbeiders	6.120
- Bedienden	2.261
- Directiepersoneel	211
De totale bezoldigingslasten bedragen	482.356.571,39
Vermindering van de sociale bijdragen ingeboekt in andere bedrijfsopbrengsten	-26.523.815,48
Totale nettobezoldigingslasten	508.880.386,87
- deel van de bezoldigingen en sociale voordelen geboekt als exploitatie-uitgaven;	424.671.403,89
- deel van de doorgefactuurde bezoldigingen en sociale voordelen voor de bij de gewestelijke administratie gedetacheerde personeelsleden;	8.499.220,03
- deel van de bezoldigingen en sociale voordelen op de specifieke dotatie veiligheid;	48.546.011,27
- deel van de bezoldigingen en sociale voordelen op de specifieke dotatie roltrappen;	1.677.410,75
- deel van de bezoldigingen en sociale voordelen geboekt als investering;	22.423.937,48
- deel van de bezoldigingen en sociale voordelen op de werken ten laste van derden.	3.062.403,45
- deel van de bezoldigingen en sociale voordelen voor eerste werkervaringscontract	0,00
Uitsplitsing van de kosten tussen actieven en niet-actieven:	
• Lasten betreffende het personeel in activiteit	472.582.251,57
De tijdens het jaar uitbetaalde bezoldigingen belopen	343.947.949,22
De sociale lasten van wettelijke aard bedragen (na aftrek van de verminderingen van sociale bijdragen voor een bedrag van 26.218.550,33 EUR). Zij behelzen:	102.415.553,19
- de werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid van de werknemers;	
- de kosten van de arbeidsongevallen;	
- het gewaarborgd week- en maandloon;	
- de betaling van de bezoldigingen overeenstemmend met de verlofdagen voor familiegebeurtenissen en voor het volbrengen van staatsburgerlijke verplichtingen;	
- de kredieturen voor onderwijs dat sociale vooruitgang tot doel heeft;	
- de tegemoetkoming van de maatschappij in de prijs van NMBS-abonnementen;	
- de vergoedingen voor verplaatsingen naar de Arbeidsgeneeskundige Dienst;	
- de compensatoire opzeggingsvergoedingen;	
- de onderhoudskosten voor de werkkledij.	
De totale lasten van wettelijke aard vertegenwoordigen 29,78% van de bezoldigingen.	
De overige aan het personeel toegekende conventionele voordelen bedragen	26.218.749,16
- kledingfonds;	1.207.906,35
- steun aan zieken;	3.183.872,73
- maaltijdcheques;	12.525.264,94
- hospitalisatieverzekering	3.608.929,52
- sociale dienst;	2.812.517,58
- diverse premies;	756.316,01
- toelage aan het syndicaal fonds;	1.143.404,07
- verminderde wachttijdvergoeding ten laste van de RVA;	-287.594,85
- voorziening diverse premies;	1.268.132,81
Deze extrawettelijke voordelen vertegenwoordigen 7,62% van de bezoldigingen	
• Lasten betreffende het gepensioneerd personeel en het personeel met brugpensioen of dat gebruik maakt van de vervroegde uitstapregeling	36.298.135,30
De lasten betreffende het niet-actief personeel dekken:	
- de bijzondere RSZ-bijdrage inzake aanvullend pensioen (8,86%);	707,53
- de bijkomende toelage aan de personeelsleden met brugpensioen en oudere ontslagen werknemers;	18.028.547,16
- de bijkomende toelage aan de gepensioneerde personeelsleden en aan de weduwen en wezen;	494.890,41
- de jaarlijkse premies van de groepsverzekeringen Assubel, Ethias;	17.773.990,20
- de pensioenen wegens ziekte	0,00
De gezamenlijke wettelijke en extrawettelijke lasten voor de niet-actieven bedragen aldus 18,66% van de bezoldigingen.	

• Geboekte waardeverminderingen	-260.956,12
Op voorraden en bestellingen in uitvoering	
- Toevoegingen	0,00
- Terugnemingen	-696.378,70
Op handelsvorderingen	
- Toevoegingen	1.188.101,21
- Terugnemingen	-752.678,63
• Voorzieningen voor risico's en kosten	12.340.175,30
- Toevoegingen	30.166.840,00
- Bestedingen en terugnemingen	-17.826.664,70
• Andere bedrijfskosten:	9.925.654,09
- Belastingen en taksen op de bedrijfsuitoefening	4.435.674,51
- Andere kosten	5.489.979,58

XIII. GEGEVENS BETREFFENDE DE FINANCIËLE RESULTATEN

• Andere financiële opbrengsten	184.493.602,99
- Kapitaalsubsidies	181.921.049,94
- Interestsubsidies	2.572.553,05
- Saldo geglobaliseerde dotatie	0,00
- Andere financiële opbrengsten	0,00
• Waardeverminderingen op vlottende activa	-3.709.647,97
- Toevoegingen	12.939,18
- Terugnemingen	-3.722.587,15

XV. BELASTING OP HET RESULTAAT

Verschuldigde of gestorte belastingen en voorheffingen	681.651,61

XVI. ANDERE TAKSEN EN BELASTINGEN TEN LASTE VAN DE DERDEN

• Belasting over de toegevoegde waarde in rekening gebracht	
- aan de onderneming (aftrekbaar)	85.137.607,44
- door de onderneming	63.971.884,78
• Ingehouden bedragen ten laste van derden	
- bedrijfsvoorheffing	69.464.720,66
- roerende voorheffing	606.532,99

XVII. GEGEVENS MET BETREKKING TOT NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

• Verplichtingen	
- verplichtingen voor aanschaffingen	693.262.991,19
- verplichting en verzoek betreffende de afgeleide producten afgesloten ten voordele van derden	551.588,49
- door de maatschappij ontvangen borgtochten	111.192.179,50
- borgtochten gegeven voor onze rekening	1.978.027,15
- crediteuren wegens huurgelden en vergoedingen	1.624.574,57
- verplichtingen van het gewest	81.933.200,78
- De waarde van de vervoerbewijzen in consignatie bij het personeel en bij de derden verkopers beloopt	1.278.830,00

• **Aanvullend pensioenstelsel**

Het betreft een aanvullend pensioen dat verleend wordt aan al de gepensioneerde personeelsleden en aan hun rechthebbenden. Dit spruit voort uit een collectieve overeenkomst en kent aan elk gepensionerd personeelslid in leven op de pensioengerechtigde leeftijd een lijfrente toe evenals, bij het overlijden van het personeelslid, een overlevingsrente aan de rechthebbenden.

Dit stelsel wordt beheerd in het kader van een groepsverzekering afgesloten bij Ethias; deze groepsverzekering heeft het destijds van kracht zijnde interne pensioenfonds vervangen zonder toekenning van nieuwe voordelen, dat gekenmerkt was door het ontbreken van financiële reserves en door de tenlasteneming op het boekjaar van de kosten voortspruitend uit de toegekende renten.

Deze groepsverzekering integreert vanaf 2012 eveneens alle gepensioneerden van vóór 1994 en hun rechthebbenden, ten belope van de waarde van hun rentebeloften tot hun overlijden.

De verzekeraar heeft bevestigd dat de huidige financiële tegoeden van werkgeversvoorsprong die deze beloften inzake aanvullende pensioenen dekken 271.637.185 EUR bedragen op 31.12.2016, rekening houdend met de vereiste wettelijke storting, de verrichte opnemingen en de gegenereerde interesten.

Bepaalde leden van het bij het Mobiel Brussel - Bestuur Uitrusting en Vervoer (BUV) gedetacheerd personeel ontvangen de voormelde aanvullende toelage niet, maar voor hen is een andere groepsverzekering afgesloten, die tot doel heeft aan iedere participant in leven op de pensioengerechtigde leeftijd een kapitaal te waarborgen om hem een lijfrente samen te stellen en bij zijn overlijden vóór de pensioengerechtigde leeftijd een kapitaal te waarborgen dat aan de rechthebbenden moet worden gestort.

XIX. GEGEVENS OVER DE BESTUURDERS EN DE COMMISSARISSEN

Rechtstreekse bezoldigingen ten laste van de resultatenrekening

XX. SAMENVATTING VAN DE WAARDERINGSREGELS

De waarderingsregels worden bepaald overeenkomstig de beschikkingen van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 betreffende de uitvoering van de wet op de vennootschappen.

Herstructureringskosten

De maatschappij heeft de mogelijkheid eventuele herstructureringsmaatregelen toe te passen. Overeenkomstig de wetgeving mogen de overeenstemmende lasten geboekt worden als herstructureringskosten wanneer het lasten betreft die in het kader van een substantiële wijziging van de organisatie van de onderneming worden vastgelegd, duidelijk omschreven zijn en een gunstige en duurzame weerslag op de doeltreffendheid van de onderneming hebben. De wetgeving bepaalt een aflossing op maximum 5 jaar.

Immateriële vaste activa

De kosten voor ontwikkeling zijn op 5 jaren (23.112.728 EUR) en op 1 jaar (12.144.912 EUR) afgeschreven. De gebruiksrechten van software die anderen toebehoort zijn op 5 jaren (8.739.772 EUR) en op 1 jaar (3.228.131 EUR) afgeschreven.

Financiële vaste activa

De sociale rechten komen in de activa voor tegen hun aanschaffingswaarde, met aftrek van de bedragen die eventueel nog moeten vrijgemaakt worden en van de vaststaande en duurzame waardeverminderingen. Deze post behelst eveneens de participatie van de maatschappij in het kapitaal van de verbonden ondernemingen of ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat, alsmede als vorderingen en borgtochten in contanten, de bedragen gedeponeerd voor waarborgen, en onder meer een som van 2.993.252 EUR bij gerenommeerde financiële instellingen in het kader van een gerealiseerde alternatieve financiering.

Materiële vaste activa

Van al de in de materiële vaste activa opgenomen goederen werd een gedetailleerde inventaris opgemaakt. De materiële vaste activa zijn in de activa van de balans vermeld tegen hun inbrengwaarde, hun aankoopprijs of hun kostprijs, met aftrek van de afschrijvingen en de waardeverminderingen die er betrekking op hebben. De afschrijvingen worden berekend volgens de levensduur en de percentages die volgen. De verbouwingen behelzen eveneens de herstellingen en inrichtingen.

MATERIËLE VASTE ACTIVA	LEVENSDUUR	% / JAAR
Terreinen en gebouwen		
- Terreinen	onbeperkt	
Gebouwen		
- Aankopen	40 jaar	2,5
- Verbouwing	20 jaar	5
- Vernieuwing	10 jaar	10
- Bezoldigingen	1 jaar	100
- Handelsagentschappen - aankopen	20 jaar	5
- Handelsagentschappen - verbouwingen	10 jaar	10
- Installaties op het net inclusief sanisettes - aankopen	20 jaar	5
- Installaties op het net inclusief sanisettes - verbouwingen	10 jaar	10
Netten (1)		
- Sporen	25 jaar	4
- Leidingen	10 jaar	10
- Kabels en onderstations	20 jaar	5
- Kabels en onderstations - transformaties	10 jaar	10
- Signalisatie	20 jaar	5
- Signalisatie - transformatie	10 jaar	10
- Eigen busbanen	10 jaar	10
- Netten - Micro-investeringen en bezoldigingen	1 jaar	100
Installaties, machines en uitrusting		
- Zware uitrusting	20 jaar	5
- Machines en uitrusting	10 jaar	10
- Beheersuitrusting inclusief biljettiek, inning- aankoop	10 jaar	10
- Beheersuitrusting inclusief biljettiek, inning- transformatie	5 jaar	20
- Zware beheersinformatica - aankoop	10 jaar	10
- Beheersinformatica - transformatie	5 jaar	20
- Divers gereedschap inclusief meetapparatuur	5 jaar	20
- Informaticabeheer	5 jaar	20

Opgeslagen strategische en/of herstelbare artikels (UNBW) (2)

- UNBW metro en metro ZRP	16 jaar	6,3
- UNBW trams 7000/7800/7900	1 jaar	100
- UNBW trams 2000 en trams ZRP	12 jaar	8,3
- UNBW trams 3000	13 jaar	7,7
- UNBW standaardbussen/gelede bussen/A500	1 jaar	100
- UNBW bussen A300 diesel	2 jaar	50,0
- UNBW bussen A300 gas	1 jaar	100
- UNBW bussen Jonckheere	5 jaar	20,0
- UNBW midibussen A308	6 jaar	16,7
- UNBW Evobu, A330 et O530G	7 jaar	14,3
- UNBW minibussen	1 jaar	100
- UNBW maintenance infrastructuur (sporen, leidingen en kabels, ...)	9 jaar	11,1

Meubilair en kantoormachines

- Meubilair en kantoormachines inclusief communicatie -apparaten	5 jaar	20

Metro

- Aankopen	35 jaar	2,9
- Verbouwingen met een levensduur $\geq$ 17 jaar	17 jaar	5,9
- Grote revisie	8 jaar	12,5
- Kleine revisie	4 jaar	25,0
- Verbouwingen met een levensduur < 17 jaar	1 jaar	100
- Bezoldigingen en onderhoud	1 jaar	100

Trams

- Aankopen	35 jaar	2,9
- Verbouwingen met een levensduur $\geq$ 17 jaar	17 jaar	5,9
- Verbouwingen met een levensduur < 17 jaar	1 jaar	100
- Bezoldigingen en onderhoud	1 jaar	100

Autobussen

- Aankopen	13 jaar	7,7
- Verbouwingen met een levensduur $\geq$ 6 jaar	6 jaar	16,6
- Verbouwingen met een levensduur < 6 jaar	1 jaar	100
- Bezoldigingen en onderhoud	1 jaar	100

Minibussen gehandicapten

- Aankopen	8 jaar	12,5
- Verbouwingen met een levensduur $\geq$ 4 jaar	4 jaar	25
- Verbouwingen met een levensduur < 4 jaar	1 jaar	100
- Bezoldigingen en onderhoud	1 jaar	100

Bedrijfsvoertuigen op sporen

- Aankopen	35 jaar	2,9
- Verbouwingen met een levensduur $\geq$ 17 jaar	17 jaar	5,9
- Grote revisie	8 jaar	12,5
- Kleine revisie	4 jaar	25,0
- Verbouwingen met een levensduur < 17 jaar	1 jaar	100
- Bezoldigingen en onderhoud	1 jaar	100

Bedrijfsvoertuigen op banden

- Aankopen	10 jaar	10
- Verbouwingen met een levensduur $\geq$ 5 jaar	5 jaar	20
- Verbouwingen met een levensduur < 5 jaar	1 jaar	100

Auto's

- Aankopen	5 jaar	20

Spoormaterieel in leasing

- Aankopen	35 jaar	2,9

Gehuurde Gebouwen

- Vernieuwing	20 jaar	5
- Verbouwingen	10 jaar	10

(1) Netten

Heel het beheer van de netten "sporen", "bovenleiding", "kabels" en "eigen busbanen" wordt gesplitst per enkelvoudige werkeenheden, namelijk de lopende meter. Bij elke meter hebben wij de veroudering ervan uitgedrukt in jaren gebruik en dus van verwezenlijkte industriële afschrijving. Heel het beheer van de netten "sporen", "bovenleiding", "kabels" en "eigen busbanen" wordt gesplitst per enkelvoudige werkeenheden, namelijk de lopende meter. Bij elke meter hebben wij de veroudering ervan uitgedrukt in jaren gebruik en dus van verwezenlijkte industriële afschrijving.

(2) Opgeslagen strategische en/of herstelbare artikels (UNBW)

Artikels worden strategisch genoemd wanneer ze samen met de voertuigen aangekocht worden waarop ze betrekking hebben, hetzij om redenen van fabricatie in specifieke reeksen, wegens bijzonder lange bevoorradingstermijnen of bij abnormaal hoge kosten wanneer ze later aangekocht zouden moeten worden. Artikels worden herstelbaar genoemd wanneer ze uit hoofde van hun externe of interne herstelling tijdens hun levensduur verschillende gebruikscycli doorlopen, en ze een herstelcode werkplaats meekrijgen en een geblokkeerd statuut wanneer ze bijbesteld worden. Artikels worden herstelbaar genoemd wanneer ze uit hoofde van hun externe of interne herstelling tijdens hun levensduur verschillende gebruikscycli doorlopen, en ze een herstelcode werkplaats meekrijgen en een geblokkeerd statuut wanneer ze bijbesteld worden. De stukken UNBW werden daarna gesorteerd in verschillende categorieën volgens het soort materieel waarop ze betrekking hebben en elk van die categorieën goederen is daarna het voorwerp van een afschrijving op grond van de helft van de nog af te schrijven resterende levensduur van de recentste betrokken voertuigen.

Voorraden

Van de bevoorradingsstukken wordt een permanente fysieke inventaris opgemaakt en ze worden gevaloriseerd tegen de gemiddelde gewogen prijs, rekening houdend met de aanschaffingsprijs of de kostprijs die bij elke inboeking wordt toegepast.

De goederen in bewerking zijn opgenomen tegen hun kostprijs.

De artikels zijn technisch onderverdeeld in twee grote categorieën:

- de strategische en herstelbare artikels UNBW
- de artikels voor normaal verbruik HIBE.

Met behoud van een gecentraliseerd beheer in SAP van alle artikels in hoeveelheden, zowel HIBE als UNBW, blijven enkel de verbruiksartikels (HIBE) in voorraden gevaloriseerd. De waarde van de strategische en/of herstelbare artikels werd overgeboekt naar de vaste activa, om er afgeschreven te worden.

Al de artikels zijn het voorwerp van een onderzoek inzake rotatiepercentage en veroudering. Dit onderzoek geeft aanleiding tot eventuele buitendienststellingen of waardeverminderingen.

Een geïndividualiseerde waardevermindering wordt toegepast op alle artikels die niet meer verbruikt werden, volgens het tabel hieronder:

ARTIKELS ZONDER VERBRUIK	WAARDEVERMINDERING IN %
tussen 2 en 3 jaar	30
tussen 3 en 4 jaar	60
tussen 4 en 5 jaar	75
tussen 5 en 6 jaar	90
meer dan 6 jaar	100

Bovendien zijn al de verbruikte artikelen het voorwerp van een rotatieberekening (uitgedrukt over gemiddeld twee jaar) en genereren zij individueel een waardevermindering overeenkomstig de volgende tabel.

GEMIDDELD SAP-ROTATIEPERCENTAGE	WAARDEVERMINDERING IN %
verbruikte voorraad in <3 jaar	0
verbruikte voorraad tussen 3 en 4 jaar	4
verbruikte voorraad tussen 4 en 5 jaar	10
verbruikte voorraad tussen 5 en 6 jaar	14
verbruikte voorraad tussen 6 en 7 jaar	18
verbruikte voorraad tussen 7 en 8 jaar	30
verbruikte voorraad tussen 8 en 9 jaar	40
verbruikte voorraad tussen 9 en 10 jaar	50
verbruikte voorraad tussen 10 en 20 jaar	70
verbruikte voorraad op meer dan 20 jaar	100

Er moet evenwel onderstreept worden dat de artikels in het systeem SAP behouden blijven voor hun normale gemiddelde gewogen prijs vóór waardevermindering om de juiste berekening van de kostprijs mogelijk te maken. De waardevermindering wordt geglobaliseerd en afgetrokken van de globale voorraad.

Vorderingen

De vorderingen zijn geraamd op hun nominale waarde. Ze geven aanleiding tot waardeverminderingen indien de verwezenlijking ervan onzeker is.

Voorziening voor risico's en kosten

Deze voorziening van 11.850.017 EUR dekt de waarschijnlijke kostprijs van de verhuizingen die verband houden met de hergroepering van de werkplaatsen van de technische directie van het Rollend Materieel op de site van Haren. Ook de verplaatsing van de Van Haelen terminus en de stabiliteitskosten in Demets en Edingen.

Voorziening voor aan derden te regelen schadegevallen

Deze voorziening ten bedrage van 14.080.887 EUR, samengesteld door de maatschappij als "eigen verzekeraar", is gevaloriseerd overeenkomstig de wetgeving inzake verzekeringen en de richtlijnen van de N.B.B., via de individualisering van alle schadegevallen die gebeurd zijn vóór 2017, waarvoor de onkosten redelijkerwijze door de maatschappij zouden moeten gedragen worden in de komende jaren. Deze raming dekt ook een forfait van 10% van de kostprijs voor de dekking van de interne en externe beheerskosten.

Voorziening te recupereren uren en wachtdienst

Een voorziening van 10.933.955 EUR werd overeenkomstig de wetgeving samengesteld om de potentiële last te dekken van de niet-betaalde uren, de gekapitaliseerde dagen en wachtdiensten gepresteerd door het personeel van de onderneming. Die uren moeten normaal gezien gerecupereerd worden door compensatie tijdens de resterende jaren van hun loopbaan.

Voorziening voor de dekking van de brugpensioenlasten, conventionele ontslagen en andere afvloeiingen

Deze dekking van de brugpensioenlasten, de lasten van conventionele ontslagen en andere afvloeiingen bedraagt 118.186.000 EUR (geactualiseerd). Dit bedrag maakt het onder meer mogelijk om volgens de betrokken conventies en populaties en voor de personeelsleden vertrokken op 31/12/2016, de maandelijkse renten te dekken die betaald moeten worden gedurende de periode tussen het tijdstip van het wettelijk pensioen op 65 jaar. Dit bedrag dekt eveneens de beloften inzake individuele pensioenen en eventuele opzeggingsvergoedingen.

Voorziening voor de dekking van de sociale geschillen

Deze voorziening bedraagt 15.740.045 EUR.

Voorziening voor milieu verplichtingen

Deze voorziening bedraagt 6.024.447 EUR.

Kapitaalsubsidies

Ze betreffen:

- de rechtstreekse financiële tussenkomsten van het Gewest in de specifieke kosten van de herstructurering van de maatschappij, voor de uitbreiding of de modernisering van het net. Deze subsidies worden individueel en geleidelijk verminderd door boeking op de resultatenrekening op het ritme van de tenlasteneming van de afschrijving van deze gesubsidieerde vaste activa;
- de ontvangen subsidies met het oog op de terugbetaling van het kapitaal van de door de maatschappij aangegane investeringsleningen voor de financiering van de vernieuwing en de herstructurering van haar exploitatiewerktuig. Voor alle duidelijkheid werd overeengekomen deze subsidie vanaf 1997 te verwerken zoals de andere kapitaalsubsidies en ze niet onmiddellijk meer in het resultaat op te nemen. De van het Gewest ontvangen subsidies in de vorm van rechtstreekse investeringsdotaties, die verleend worden in het kader van de jaarlijkse investeringsprogramma's. Deze subsidies worden opgenomen in het resultaat, op het ritme van de globale industriële afschrijving van al de betrokken vaste activa.

De overige posten van de activa of de passiva komen voor in de balans tegen hun boekhoudkundige of nominale waarde.

XXbis. WIJZIGING VAN DE WAARDERINGSREGELS EN VAN DE BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING

De kleine wijzigingen voor bedrijfsvoertuigen op sporen zijn afschrijvingen vanaf de eerste januari 2016 over 4 jaren en 8 jaren voor de grote wijzigingen. Geen boekhoudkundige impact.

XXI. PUBLICATIE VAN DE UITTREKSELS UIT DE AKTEN VAN OPRICHTING EN VAN WIJZIGING VAN STATUTEN

Ordonnantie van 22 november 1990 (Belgisch Staatsblad van 28 november 1990) betreffende de organisatie van het openbaar vervoer in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, gewijzigd door de ordonnaties van 19 juli 1996 (Belgisch Staatsblad van 28 augustus 1996) en van 19 april 2007 (Belgisch Staatsblad van 2 mei 2007). Een besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Executieve van 6 december 1990 (gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 18 december 1990) keurt de oprichting en de statuten goed van de Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel, opgericht bij akte verleden op 3 december 1990.

Sociale balans

I. STAAT VAN DE TEWERKGESTELDE PERSONEN

A. WERKNEMERS WAARVOOR DE ONDERNEMING EEN DIMONA-VERKLARING HEEFT INGEDIEND OF DIE ZIJN INGESCHREVEN IN HET ALGEMEEN PERSONEELSREGISTER

	Totaal	Mannen	Vrouwen
1 Tijdens het boekjaar			
Gemiddeld aantal werknemers			
Voltdijs	7.441,0	6.802,6	638,4
Deeltijs	1.048,5	865,0	183,5
Totaal in voltijdse equivalenten (VTE)	8.222,5	7.455,3	767,2
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren			
Voltdijs	12.490.628	11.269.045	1.221.583
Deeltijs	1.236.046	1.115.161	120.885
Totaal	13.726.675	12.384.206	1.342.469
Personeelskosten			
Voltdijs	474.066.220,14	427.323.290,83	46.742.929,31
Deeltijs	46.912.616,69	42.287.032,69	4.625.584,00
Totaal	520.978.836,83	469.610.323,52	51.368.513,31
Bedrag van de voordelen bovenop het loon	12.811.461,70	11.548.251,60	1.263.210,10
2 Tijdens het vorige boekjaar			
Gemiddeld aantal werknemers in VTE	7.848,0	7.122,5	725,5
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	13.181.312	11.938.314	1.242.998
Personeelskosten	515.269.516,91	466.679.660,38	48.589.856,53
Bedrag van de voordelen bovenop het loon	10.214.029,78	9.250.846,77	963.183,01

	Voltdijs	Deeltijs	Totaal in VE
3 OP DE AFSLUITINGSDATUM VAN HET BOEKJAAR			
Aantal werknemers	7.567	1.025	8.327
• Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
- Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	7.412	1.024	8.171,8
- Overeenkomst voor een bepaalde tijd	155	1	155,5
- Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	0	0	0
- Vervangingsovereenkomst	0	0	0
• Volgens het geslacht en het studieniveau			
- Mannen	6.903	842	7.536,2
lager onderwijs	943	266	1.145,4
secundair onderwijs	5.011	520	5.398,8
universitair onderwijs	484	41	515,4
hoger niet-universitair onderwijs	465	15	476,6
- Vrouwen	664	183	791,1
lager onderwijs	32	23	48,4
secundair onderwijs	320	90	380,9
universitair onderwijs	123	43	152,5
hoger niet-universitair onderwijs	189	27	209,3
• Volgens de beroepscategorie			
- Directiepersoneel	197	14	207,2
- Bedienden	1.886	375	2.156,0
- Arbeiders	5.484	636	5.964,1
- Andere	0	0	0,0

B. UITZENDKRACHTEN EN TER BESCHIKKING VAN DE ONDERNEMING GESTELDE PERSONEN

	Uitzendkrachten	Ter beschikking van de onderneming gestelde personen
Tijdens het boekjaar		
Gemiddeld aantal tewerkgestelde personen	36,5	0
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	75.999	0
Kosten voor de onderneming	2.074.218,00	0

II. TABEL VAN HET PERSONEELSVEROLOP TIJDENS HET BOEKJAAR

	Voltijds	Deeltijds	Totaal in VE
A. INGETREDEN			
Aantal werknemers waarvoor de onderneming tijdens het boekjaar een DIMONA-verklaring heeft ingediend of die tijdens het boekjaar werden ingeschreven in het algemeen personeelsregister	977	87	1.044,5
• Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
- Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	812	86	879,0
- Overeenkomst voor een bepaalde tijd	165	1	165,5
- Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	0	0	0,0
- Vervangingsovereenkomst	0	0	0,0
B. UITGETREDEN			
Aantal werknemers met een in de DIMONA-verklaring aangegeven of een in het algemeen personeelsregister opgetekende datum waarop hun overeenkomst tijdens het boekjaar een einde nam	365	110	442,8
• Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
- Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	283	110	360,8
- Overeenkomst voor een bepaalde tijd	82	0	82,0
- Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	0	0	0,0
- Vervangingsovereenkomst	0	0	0,0
• Volgens de reden van beëindiging van de overeenkomst			
- Pensioen	39	20	52,5
- Werkloosheid met bedrijfstoeslag	46	70	95,1
- Afdanking	88	6	93,2
- Andere reden	192	14	202,0
- Waarvan: het aantal werknemers dat als zelfstandige ten minste op halftijdse basis diensten blijft verlenen aan de onderneming	0	0	0,0

III. INLICHTINGEN OVER DE OPLEIDINGEN VOOR DE WERKNEMERS TIJDENS HET BOEKJAAR

	Mannen	Codes	Vrouwen
Totaal van de formele voortgezette beroepsopleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever			
Aantal betrokken werknemers	6.576	5.811	632
Aantal gevolgde opleidingsuren	258.386	5.812	25.555
Nettokosten voor de onderneming	14.803.264	5.813	1.464.059
- waarvan brutokosten rechtstreeks verbonden met de opleiding	14.803.264	58.131	1.464.059
- waarvan betaalde bijdragen en stortingen aan collectieve fondsen	0	58.132	0
- waarvan ontvangen tegemoetkomingen (in mindering)	0	58.133	0
Totaal van de minder formele en informele voortgezette beroepsopleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever			
Aantal betrokken werknemers	0	5.831	0
Aantal gevolgde opleidingsuren	0	5.832	0
Nettokosten voor de onderneming	0	5.833	0
Totaal van de initiële beroepsopleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever			
Aantal betrokken werknemers	0	5.851	0
Aantal gevolgde opleidingsuren	0	5.852	0
Nettokosten voor de onderneming	0	5.853	0

VERSLAG VAN HET COLLEGE VAN COMMISSARISSEN

AAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN AANDEELHOUDERS VAN DE MIVB

Over de jaarrekening over het boekjaar afgesloten op 31 december 2016

Overeenkomstig de wettelijke en statutaire bepalingen, brengen wij u verslag uit in het kader van het mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons oordeel over de jaarrekening en tevens de vereiste bijkomende verklaringen. De jaarrekening bevat de balans op 31 december 2016, en de resultatenrekening voor het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting.

Verslag over de jaarrekening – oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening van MIVB over het boekjaar afgesloten op 31 december 2016, opgesteld op basis van het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel, met een balanstotaal van 2.278.668.674,42 EUR en waarvan de resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar van 825.434,25 EUR.

Verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan voor het opstellen van de jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel, alsook voor het implementeren van de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Verantwoordelijkheid van het college van commissarissen

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals deze in België werden aangenomen uitgevoerd. Die standaarden vereisen dat wij aan de deontologische vereisten voldoen alsook de controle plannen en uitvoeren teneinde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de in de jaarrekening opgenomen bedragen en toelichtingen. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door de commissaris, met inbegrip van diens inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of van fouten. Bij het maken van die risico-inschatting neemt de commissaris de interne beheersing van de entiteit in aanmerking die relevant is voor het opstellen door de entiteit van de jaarrekening die een getrouw beeld geeft, teneinde controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn, maar die niet gericht zijn op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit. Een controle omvat tevens een evaluatie van de geschiktheid van de gehanteerde waarderingsregels en van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van de presentatie van de jaarrekening als geheel.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de entiteit de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel te baseren.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van de MIVB per 31 december 2016, alsook van haar resultaten over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel.

Paragraaf inzake benadrukking van bepaalde aangelegenheden

Zonder afbreuk te doen aan ons hierboven tot uitdrukking gebracht oordeel, vestigen wij de aandacht op de toelichting in VOL 6.19 van de jaarrekening waarin de negatieve impact ten belope van 18 miljoen EUR op het resultaat naar aanleiding van de vroegtijdige beëindiging van de erfpacht op het Atrium gebouw is toegelicht.

Paragraaf inzake overige aangelegenheden

Gezien de meervoudige verplichtingen waarmee de onderneming geconfronteerd wordt, dient het beheersorgaan de interne controlemechanismen verder uit te bouwen en de beheersmaatregelen te optimaliseren.

MIVB ontvangt subsidies waaraan voorwaarden gekoppeld zijn. Niet alle subsidies hebben reeds het voorwerp uitgemaakt van controles door de bevoegde instanties.

Verslag betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag, het naleven van de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften die van toepassing zijn op het voeren van de boekhouding, alsook voor het naleven van het Wetboek van vennootschappen en van de statuten van de vennootschap.

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, de naleving van bepaalde wettelijke en reglementaire verplichtingen na te gaan. Op grond hiervan doen wij de volgende bijkomende verklaringen die niet van aard zijn om de draagwijdte van ons oordeel over de jaarrekening te wijzigen:

- > Het jaarverslag, opgesteld overeenkomstig de artikelen 95 en 96 van het Wetboek van vennootschappen en neer te leggen overeenkomstig artikel 100 van het Wetboek van vennootschappen, behandelt, zowel qua vorm als qua inhoud, de door de wet vereiste inlichtingen, stemt overeen met de jaarrekening en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties ten aanzien van de informatie waarover wij beschikken in het kader van onze opdracht.
- > De sociale balans, neer te leggen overeenkomstig artikel 100 van het Wetboek van vennootschappen, behandelt, zowel qua vorm als qua inhoud, de door de wet vereiste inlichtingen en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties op basis van de informatie waarover wij beschikken in ons controledossier.
- > Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, werd de boekhouding gevoerd in overeenstemming met de in België van toepassing zijnde wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften.
- > De resultaatverwerking die aan de algemene vergadering wordt voorgesteld, stemt overeen met de wettelijke en statutaire bepalingen.
- > Wij dienen u geen verrichtingen of beslissingen mede te delen die in overtreding met de statuten of het Wetboek van vennootschappen zijn gedaan of genomen.

Brussel, 27 april 2017

RSM BEDRIJFSREVISOREN CVBA vertegenwoordigd door

Mevrouw	V. MARICQ	<i>vennoot</i>
De heer	J.-F. NOBELS	<i>vennoot</i>

MAZARS BEDRIJFSREVISOREN CVBA vertegenwoordigd door

De heren	P. GOSSART	<i>vennoot</i>
	L. ACKE	<i>vennoot</i>

VERSLAG VAN HET COLLEGE VAN COMMISSARISSEN AAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN DE VENNOTEN

---

23 mei 2017

Dames en Heren,

Wij hebben de eer u, overeenkomstig de statuten, rekenschap te geven van de wijze waarop wij onze toezichts- en controleopdracht hebben uitgevoerd tijdens het boekjaar afgesloten op 31 december 2016.

Wij hebben de onderscheiden rubrieken van de door de Raad van Bestuur afgesloten jaarrekening onderzocht en vastgesteld dat zij met de maatschappelijke boeken overeenstemmen.

Het bestaan van de beschikbaarheden in kas en bij de banken werd in overeenstemming bevonden met de boekhoudkundige documenten en met de door de deposito-instellingen verstrekte rekeninguittreksels.

Voor de vervulling van onze opdracht heeft het bestuur ons alle nuttige en nodige inlichtingen verstrekt.

Rekening houdend met de inlichtingen die eveneens vermeld zijn in het verslag van de commissaris-revisor, opgenomen in het financieel verslag, stellen wij u derhalve voor, Dames en Heren, de jaarrekening, zoals ze u door de Raad van Bestuur wordt voorgelegd, goed te keuren.

Brussel, 26 april 2017

P. BARETTE

W. STOEFS

IN EURO

Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel

VERSLAG VAN DE RAAD VAN BESTUUR EN VAN HET BEHEERSCOMITÉ

Consolidatieprincipe

De ordonnantie van 19 april 2007 - met inwerkingtreding op 31 maart 2007 - houdende diverse bepalingen inzake openbare dienst van openbaar stadsvervoer in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorziet in de oprichting van de naamloze vennootschap van publiek recht "Citeo" die hoofdzakelijk als doel heeft infrastructuur noodzakelijk voor de openbare dienst van openbaar stadsvervoer te beheren en te ontwikkelen.

Het kapitaal is in handen van de Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel (MIVB) ten belope van alle aandelen min één aandeel en van de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Brussel (GIMB) voor het resterende deel.

De MIVB is volgens de artikels 109 en volgende van het Wetboek van vennootschappen ertoe gehouden een geconsolideerde rekening te publiceren.

Consolidatiekring en consolidatiemethoden

De consoliderende maatschappij MIVB heeft participaties (opgenomen in de rubrieken 280 en 282 van de activa) in de volgende vennootschappen:

Naam, volledig adres van de Zetel, en zo het een onderneming naar Belgisch recht betreft, het ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten rechtstreeks gehouden		Maatschappelijke rechten rechtstreeks gehouden		
	Aantal	%	Jaarrekening afgesloten op	Eigen vermogen (in eenheden)	Nettoresultaat
CITEO NV van publiek recht KOLONIËNSTRAAT 62 1000 BRUSSEL België 0889.267.195	293.666	99,99%	31/12/2015	84.142.060	1.528.727
TRANSURB TECHNIRAIL NV RAVENSTEINSTRAT 60, bus 18 1000 BRUSSEL 0413.393.907	200	8,00%	31/12/2015	4.059.413	-846.884
OPTIMOBIL NV THERESIANENSTRAAT 7 A 1000 BRUSSEL 0479.561.664	495	49,50%	31/12/2015	1.022.251	259.389
BELGIAN MOBILITY CARD NV BISSCHOPSSTRAAT 1 1000 BRUSSEL 0822.658.483	2457	25,00%	31/12/2015	133.779	26.503
TRANSAMO NV Rue Camille Desmoulins 21 CS 70017 92789 ISSY LES MOULINEAUX Cedex 9 Frankrijk	96	4,8%	31/12/2015	1.421.692	379.521

Consolidatiemethode

Gecontroleerde vennootschappen

De MIVB bezit:
99,99% van de kapitaalaandelen van Citeo.
Daardoor bezit de MIVB de controle over deze vennootschap.
De weerhouden consolidatiemethode is bijgevolg de integrale consolidatie.

Andere participaties

De andere participaties worden gewaardeerd tegen de historische aankoopprijs met een waardevermindering ingeval het aandeel van de MIVB in het eigen vermogen onder de historische aankoopprijs daalt. De rekening die voor deze berekening werd gebruikt, is de laatste beschikbare rekening, te weten deze afgesloten op 31 december 2015.

Commentaar op de jaarrekening

De beide vennootschappen MIVB en Citeo stellen hun wettelijke jaarrekening voor conform de wetgeving van toepassing op de handelsvennootschappen. De voorgestelde financiële staat consolideert op integrale manier de rekeningen van de MIVB en van Citeo. De periode waarop deze staat betrekking heeft, bedraagt 12 maanden voor de beide vennootschappen.

De consolidatieboekingen met betrekking tot de balans hebben de eliminatie tot doel van enerzijds de participatie in Citeo in de activa van de MIVB, en van anderzijds het eigen vermogen van Citeo, met de opname van een belang van derden voor het gedeelte van het eigen vermogen in het bezit van de andere aandeelhouder.

De geconsolideerde jaarrekening sluit af met een winst van 2.101.433,96 EUR waarin het aandeel van de MIVB 2.101.429,61 EUR bedraagt.

Andere inlichtingen

Voor meer details inzake de overige informatie die door de wet wordt opgelegd (artikel 119, 1° tot 5° van het Wetboek van vennootschappen), verwijzen wij naar de informatie die in toepassing van artikel 96 van het Wetboek van vennootschappen wordt verstrekt in het beheersverslag van de consoliderende vennootschap MIVB.

Evaluatieregels

De evaluatieregels die voor de geconsolideerde rekening worden toegepast, zijn identiek aan de regels die in de commentaren bij de rekening over 2016 van de MIVB worden gedefinieerd. Eventuele positieve consolidatieverschillen worden over 5 jaar afgeschreven.

Opgesteld in Brussel, 25 april 2017

De bestuurder - directeur-generaal,

Brieuc de MEEÛS

De voorzitter van de Raad van Bestuur,

Thomas RYCKALTS

Geconsolideerde balans op 31 december 2016

VASTE ACTIVA		2016	2015
I.	OPRICHTINGSKOSTEN	0,00	0,00
II.	IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	28.803.660,92	8.548.261,10
III.	POSITIEVE CONSOLIDATIEVERSCHILLEN	0,00	0,00
IV.	MATERIËLE VASTE ACTIVA	1.764.989.626,82	1.691.707.921,52
A	Terreinen en gebouwen	639.571.138,14	567.953.814,40
B	Installaties, machines en uitrusting	154.498.090,15	163.267.551,39
C	Meubilair en rollend materieel	648.864.917,18	682.912.264,55
D	Leasing en soortgelijke rechten	148.374.834,83	153.028.969,39
E	Overige materiële vaste activa	21.314.084,77	44.945.539,98
F	Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	152.366.561,75	79.599.781,81
V.	FINANCIËLE VASTE ACTIVA	19.951.170,01	77.386.480,97
A	Verbonden ondernemingen	0,00	0,00
B	Ondernemingen waarmee een participatieverhouding bestaat	0,00	0,00
C	Andere financiële vaste activa		
1.	Aandelen	1.408.050,79	714.023,29
2.	Vorderingen en borgtochten in contanten	18.543.119,22	76.672.457,68
VLOTTENDE ACTIVA			
VI.	VORDERINGEN OP MEER DAN EEN JAAR	1.379.015,68	1.530.995,04
B	Overige vorderingen	1.379.015,68	1.530.995,04
VII.	VOORRADEN EN BESTELLINGEN IN UITVOERING	25.604.975,52	30.700.956,70
A	Vorraden		
1.	Grond- en hulpstoffen	24.891.118,69	29.487.197,26
2.	Goederen in bewerking	713.856,83	1.213.759,44
B	Bestellingen in uitvoering	0,00	0,00
VIII.	VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE ÉÉN JAAR	340.128.384,20	363.119.355,75
A	Handelsvorderingen	24.315.532,77	24.728.915,77
B	Overige vorderingen	315.812.851,43	338.390.439,98
IX.	GELDBELEGGINGEN	83.204.241,53	29.736.837,31
B	Overige beleggingen	83.204.241,53	29.736.837,31
X.	LIQUIDE MIDDELEN	9.924.408,95	6.709.435,18
XI.	OVERLOPENDE REKENINGEN	16.687.750,34	20.730.726,40
TOTAAL VAN DE ACTIVA		2.290.673.233,97	2.230.170.969,97

Geconsolideerde balans op 31 december 2016

EIGEN VERMOGEN		2016	2015
I. KAPITAAL			
A Geplaatst kapitaal		37.000.000,00	37.000.000,00
IV. RESERVES			
D Reserves geconsolideerd		84.958.227,30	82.856.797,69
V. NEGATIEVE CONSOLIDATIEVERSCHILLEN		0,00	0,00
VI. OMREKENINGSVERSCHILLEN		0,00	0,00
VII. KAPITAALSUBSIDIES		1.635.473.456,18	1.625.454.359,70
BELANG VAN DERDEN			
VIII. BELANG VAN DERDEN		287,62	283,27
VOORZIENINGEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN			
IX. VOORZIENINGEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN		176.815.350,88	164.475.175,58
A Bruggpensioenen, conventionele ontslagen en andere afvloeiingen		118.186.000,75	116.130.968,25
B Belastingen		0,00	0,00
C Risico's en kosten voor de hergroepering van de werkplaatsen en van de administratieve diensten		11.850.017,00	19.359.692,00
D Overige risico's en kosten			
- Voorziening voor aan derden te regelen schadegevallen		14.080.886,69	12.684.081,22
- Voorziening te recupereren uren		10.933.954,65	10.498.940,18
- Voorziening voor lopende geschillen		14.558.341,05	3.470.000,00
- Voorziening voor sociale geschillen		1.181.703,74	1.557.628,66
- Voorziening voor verzekeringsgeschillen		0,00	773.865,27
- Voorziening voor milieu verplichtingen		6.024.447,00	0,00
SCHULDEN			
X. SCHULDEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR		62.280.025,52	70.655.377,66
A Financiële schulden			
3. Leasingschulden en soortgelijke schulden		2.993.252,47	7.776.647,34
4. Kredietinstellingen		59.200.000,00	62.600.000,00
C Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen		0,00	0,00
D Overige schulden		86.773,05	278.730,32
XII. SCHULDEN OP TEN HOOGSTE ÉÉN JAAR		250.645.901,38	199.506.565,52
A Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen		8.183.394,84	10.330.433,93
B Financiële schulden - Kredietinstellingen		0,00	0,00
C Handelsschulden - Leveranciers		91.938.412,73	94.486.114,65
D Ontvangen vooruitbetalingen		1.980.312,07	1.981.288,44
E Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten		89.156.558,98	87.446.483,14
F Overige schulden		59.387.222,76	5.262.245,36
XIII. OVERLOPENDE REKENINGEN		43.499.985,09	50.222.410,55
TOTAAL VAN DE PASSIVA		2.290.673.233,97	2.230.170.969,97

Onderzoek van de geconsolideerde balans op 31 december 2016

VASTE ACTIVA

I.	VASTE ACTIVA	0,00
	- Herstructureringskosten	9.814.152,39
	- Afschrijving	-9.814.152,39
II.	IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	28.803.660,92
	- Kosten voor ontwikkeling	35.257.640,38
	- Afschrijving voor kosten voor ontwikkeling	-16.225.467,00
	- Gebruiksrecht van software die anderen toebehoort	13.210.309,66
	- Afschrijving van software die anderen toebehoort	-3.438.822,12
III.	POSITIEVE CONSOLIDATIEVERSCHILLEN	0,00
IV.	MATERIËLE VASTE ACTIVA	1.764.989.626,82
A	Terreinen en gebouwen	639.571.138,14
B	Installaties, machines en uitrusting	154.498.090,15
C	Meubilair en rollend materieel	648.864.917,18
D	Leasing en soortgelijke rechten	148.374.834,83
E	Overige materiële vaste activa	21.314.084,77
F	Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	152.366.561,75
V.	FINANCIËLE VASTE ACTIVA	19.951.170,01
A	Verbonden ondernemingen	0,00
B	Ondernemingen waarmee een participatieverhouding bestaat	0,00
C	Andere financiële vaste activa	
	1. Aandelen	1.408.050,79
	2. Vorderingen en borgtochten in contanten	18.543.119,22

VLOTTENDE ACTIVA

VI.	VORDERINGEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR	1.379.015,68
B	Overige vorderingen	1.379.015,68
VII.	VOORRADEN EN BESTELLINGEN IN UITVOERING	25.604.975,52
A	Vorraden	25.604.975,52
	1. Grond- en hulpstoffen	24.891.118,69
	2. Goederen in bewerking en werken in uitvoering	713.856,83
VIII.	VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE ÉÉN JAAR	340.128.384,20
A	Handelsvorderingen	24.315.532,77
	- Cliënten	22.965.211,06
	- Leveranciers (debiteuren)	4.020,91
	- Op te maken facturen	1.210.724,19
	- Vooruitbetalingen	0,00
	- Dubieuze vorderingen	135.576,61
B	Overige vorderingen	315.812.851,43
	- Personeel	3.664.974,75
	- Fiscale, sociale vorderingen	9.353.658,68
	- Bijdrage van de Staat in de interesten op leningen	0,00
	- Bezoldigingen van het gedetacheerde personeel	0,00
	- Saldo van de te ontvangen exploitatiesubsidie	288.434.910,43
	- Diversen	14.359.307,57
IX.	GELDBELEGGINGEN	83.204.241,53
X.	LIQUIDE MIDDELEN	9.924.408,95
XI.	OVERLOPENDE REKENINGEN	16.687.750,34

TOTAAL VAN DE ACTIVA	2.290.673.233,97

Onderzoek van de geconsolideerde balans op 31 december 2016

EIGEN VERMOGEN

I. KAPITAAL	37.000.000,00
IV. RESERVES	84.958.227,30
A Wettelijke reserve	11.041.653,26
D Beschikbare reserves	73.916.574,04
- Investeringsfondsen	70.157.748,14
- Fonds voor interesten en dubieuze vorderingen	127.297,54
- Andere beschikbare reserves	3.631.528,36
V. NEGATIEVE CONSOLIDATIEVERSCHILLEN	0,00
VI. OMREKENINGVERSCHILLEN	0,00
VII. KAPITAALSUBSIDIES	1.635.473.456,18

BELANG VAN DERDEN

VIII. BELANG VAN DERDEN	287,62

VOORZIENINGEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN

IX. VOORZIENINGEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN	176.815.350,88
A Voorziening voor pensioenen en andere soortgelijke verplichtingen	118.186.000,75
B Voorziening voor belastingen	0,00
C Voorziening samengesteld met het oog op de dekking van de vermoedelijke kostprijs van de hergroepering van de werkplaatsen en administratieve diensten	11.850.017,00
D Overige risico's en kosten	46.779.333,13
- Voorziening voor aan derden te regelen schadegevallen	14.080.886,69
- Voorziening voor lopende geschillen	14.558.341,05
- Voorziening te recupereren uren	10.933.954,65
- Voorziening voor sociale geschillen	1.181.703,74
- Voorziening voor milieu verplichtingen	6.024.447,00

SCHULDEN

X. SCHULDEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR	62.280.025,52
A Financiële schulden	62.193.252,47
3. Leasingschulden en soortgelijke schulden	2.993.252,47
4. Kredietinstellingen: Leningen op lange termijn voor de vernieuwing van het materieel en de installaties (zie volgende tabel)	59.200.000,00
C Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	0,00
D Overige schulden	86.773,05
IX. SCHULDEN OP TEN HOOGSTE ÉÉN JAAR	250.645.901,38
A Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	8.183.394,84
- Leasingschulden mobiliair	8.183.394,84
- Terugbetalingen waarvan de vervaldag in 2014 valt op de leningen op 'lange termijn voor de vernieuwing van het materieel en de installaties (zie volgende tabel)	
B Financiële schulden - Kredietinstellingen	0,00
C Handelsschulden	91.938.412,73
D Ontvangen vooruitbetalingen	1.980.312,07
E Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	89.156.558,98
F Overige schulden	59.387.222,76
X. OVERLOPENDE REKENINGEN	43.499.985,09

TOTAAL VAN DE PASSIVA	2.290.673.233,97

Resultaten op 31 december 2016

BEDRIJFSRESULTATEN

2016

2015

II. BEDRIJFSKOSTEN	909.868.675,40	880.531.534,10
A Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	41.015.708,76	38.543.208,62
1. Inkopen en algemene onderaannemingen	35.723.251,49	40.682.496,86
2. Wijziging in de voorraad (toename -, afname +)	5.292.457,27	-2.139.288,24
B Diensten en diverse goederen	134.537.273,57	136.138.546,18
C Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	535.404.202,35	530.783.086,66
D Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	176.775.568,92	163.418.374,07
E Waardeverminderingen op voorraden, bestellingen in uitvoering en handelsvorderingen	-260.956,12	-515.874,43
F Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen -)	12.340.175,30	7.234.900,48
G Andere bedrijfskosten	9.925.654,09	4.710.776,38
H Als herstructureringskosten geactiveerde bedrijfskosten (-)	0,00	0,00
I Niet-recurrente bedrijfskosten	131.048,53	218.516,14

FINANCIËLE RESULTATEN

V. FINANCIËLE KOSTEN	58.258.425,21	7.875.153,41
A Kosten van Schulden	2.802.154,25	3.343.878,20
B Waardeverminderingen op vlottende activa andere dan bedoeld onder II. E (toevoegingen +, terugnemingen -)	-3.709.647,97	54.639,37
C Andere financiële kosten	1.763.615,93	4.456.635,84
D Andere financiële kosten niet-recurrente	57.402.303,00	20.000,00

BELASTINGEN OP HET RESULTAAT

X. BELASTINGEN	681.651,61	562.512,98

TOTAAL VAN DE KOSTEN	968.808.752,22	888.969.200,49

Resultaten op 31 december 2016

BEDRIJFSRESULTATEN

	2016	2015
I. BEDRIJFSOPBRENGSTEN	783.368.055,34	744.038.396,74
A Omzet: nettoverkeersontvangsten	263.977.288,34	271.885.784,96
B Wijziging in de voorraad goederen in bewerking en gereed product en in de bestellingen in uitvoering (toename +, vermindering -)	-499.902,61	-66.729,51
C Geproduceerde vaste activa	48.855.268,05	53.381.460,00
D 1. Andere bedrijfsopbrengsten	164.430.462,80	147.423.686,24
2. Tussenkost van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in de werkingskosten	266.158.000,00	270.747.000,00
E Niet-recurrente bedrijfsopbrengsten	40.446.938,76	667.195,05

FINANCIËLE RESULTATEN

IV. FINANCIËLE OPBRENGSTEN	187.542.130,84	173.102.770,50
A Opbrengsten uit financiële vaste activa	1.418.098,93	1.757.617,57
B Opbrengsten uit vlottende activa	934.267,22	689.267,46
C Andere financiële opbrengsten	185.189.764,69	170.655.885,47
D Niet-recurrente financiële kosten	0,00	0,00

TOTAAL VAN DE OPBRENGSTEN	970.910.186,18	917.141.167,24

GECONSOLIDEERDE WINST

XII. GECONSOLIDEERDE WINST	2.101.433,96	28.171.966,75
A Aandeel van derden	4,35	5,21
B Aandeel van de groep	2.101.429,61	28.171.961,54

Onderzoek van de balans op 31 december 2016

SITUATIE VAN DE SCHULD OP 31 DECEMBER 2016

Jaar van de leningen	Bedrag van de leningen	Terug te betalen bedrag na 31 december 2015	Terugbetaling gedaan in 2016	Terug te betalen bedrag na 31 december 2016	Terug te betalen bedrag in 2017	Terug te betalen bedrag na 31 december 2017	Terug te betalen bedrag vanaf 01/01/2018 tot 31/12/2021	Bedrag op meer dan 5 jaar
1984	12.394.676,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	8.552.326,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1985	6.841.861,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	6.792.282,58	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	12.146.782,71	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1986	1.536.939,85	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1987	7.064.965,46	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	8.948.956,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1990	52.156.797,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1991	46.881.741,53	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	5.275.056,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1992	26.499.817,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	54.933.205,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1993	52.156.797,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1994	34.754.672,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	35.250.459,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	52.156.797,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1995	27.268.287,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1996	27.268.287,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1997	49.578.704,95	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1998	51.685.799,92	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1999	83.589.696,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2001	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2002	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2003	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2004	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2005	21.000.000,00	7.000.000,00	1.400.000,00	5.600.000,00	1.400.000,00	4.200.000,00	4.200.000,00	0,00
2006	58.320.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2007	30.000.000,00	16.000.000,00	2.000.000,00	14.000.000,00	2.000.000,00	12.000.000,00	8.000.000,00	4.000.000,00
2008	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2009	43.000.000,00	43.000.000,00	0,00	43.000.000,00	0,00	43.000.000,00	43.000.000,00	0,00
2010	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2011	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2012	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2013	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2014	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2015	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
TOTAAL	816.054.912,57	66.000.000,00	3.400.000,00	62.600.000,00	3.400.000,00	59.200.000,00	55.200.000,00	4.000.000,00

Bijlage

I. TOT III. STAAT VAN DE IMMATERIËLE EN MATERIËLE VASTE ACTIVA

	Ontwikkelings- kosten	Concessies, brevetten, octrooien, enz.	Terreinen en gebouwen	Installaties, machines en uitrusting
Aanschaffingswaarde				
• Per einde van het vorige boekjaar	11.858.785,67	4.386.733,57	1.148.038.316,50	435.759.488,51
• Mutaties tijdens het boekjaar				
- Aanschaffingen (met inbegrip van de geproduceerde vaste activa)	0,00	0,00	0,00	0,00
- Samenstelling				
- Overdrachten en buitengebruikstellingen	0,00	0,00	-10.601.031,59	-234.745,99
- Overboekingen van een post naar een andere	23.398.854,71	8.823.576,09	148.982.914,25	20.406.067,27
• Per einde van het boekjaar	35.257.640,38	13.210.309,66	1.286.420.199,16	455.930.809,79
Afschrijvingen en waardeverminderingen				
• Per einde van het vorige boekjaar	5.993.471,22	1.703.786,92	580.084.502,10	272.491.937,12
• Mutaties tijdens het boekjaar				
- Geboekt	10.231.995,78	1.735.035,20	63.165.101,56	29.170.815,43
- Afgeboekt bij overdrachten en buitengebruikstellingen	0,00	0,00	-5.405.563,45	-230.032,91
- Samenstellingen				
- Afboekingen	0,00	0,00	0,00	0,00
- Overboekingen van een post naar een andere	0,00	0,00	9.005.020,81	0,00
• Per einde van het boekjaar	16.225.467,00	3.438.822,12	646.849.061,02	301.432.719,64
Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	19.032.173,38	9.771.487,54	639.571.138,14	154.498.090,15

	Installaties, machines en uitrusting	Leasing en soortgelijke rechten (meubilair en rollend materieel)	Overige materieële vaste activa	Activa in aanbouw en vooruitbetalingen
Aanschaffingswaarde				
• Per einde van het vorige boekjaar	1.488.167.106,40	162.966.821,56	96.447.706,95	79.599.781,81
• Mutaties tijdens het boekjaar				
- Aanschaffingen (met inbegrip van de geproduceerde vaste activa)	851.917,38	0,00	0,00	239.258.101,20
- Samenstelling				
- Overdrachten en buitengebruikstellingen	-17.673.092,52	0,00	0,00	0,00
- Overboekingen van een post naar een andere	23.373.893,08	0,00	-58.493.984,14	-166.491.321,26
• Per einde van het boekjaar	1.494.719.824,34	162.966.821,56	37.953.722,81	152.366.561,75
Afschrijvingen en waardeverminderingen				
• Per einde van het vorige boekjaar	805.254.841,85	9.937.852,17	51.502.166,97	0,00
• Mutaties tijdens het boekjaar				
- Geboekt	58.124.449,64	4.654.134,56	13.694.041,74	0,00
- Afgeboekt bij overdrachten en buitengebruikstellingen	-17.524.384,33	0,00	-39.551.549,86	0,00
- Samenstellingen				
- Afboekingen	0,00	0,00	0,00	0,00
- Overboekingen van een post naar een andere	0,00	0,00	-9.005.020,81	0,00
• Per einde van het boekjaar	845.854.907,16	14.591.986,73	16.639.638,04	0,00
Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	648.864.917,18	148.374.834,83	21.314.084,77	152.366.561,75

VERSLAG VAN HET COLLEGE VAN COMMISSARISSEN

AAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN AANDEELHOUDERS VAN DE MIVB

Over de geconsolideerde jaarrekening over het boekjaar afgesloten op 31 december 2016

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen, brengen wij u verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons oordeel over de geconsolideerde jaarrekening en tevens de vereiste bijkomende verklaringen. De geconsolideerde jaarrekening omvat het geconsolideerd overzicht van de financiële positie op 31 december 2016, het geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2016 evenals een toelichting.

Verslag over de geconsolideerde jaarrekening – oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van de MIVB over het boekjaar afgesloten op 31 december 2016, opgesteld op basis van het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel, met een geconsolideerd balanstotaal van 2.290.673.233,97 EUR en waarvan de geconsolideerde resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar van 2.101.433,96 EUR.

Verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel, alsook voor het implementeren van de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat, die gevolg is van fraude of van fouten.

Verantwoordelijkheid van het college van commissarissen

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals deze in België werden aangenomen uitgevoerd. Die standaarden vereisen dat wij aan de deontologische vereisten voldoen alsook de controle plannen en uitvoeren teneinde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de geconsolideerde jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen bedragen en toelichtingen. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door de commissaris, met inbegrip van diens inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang in de geconsolideerde jaarrekening als gevolg van fraude of van fouten. Bij het maken van die risico-inschatting neemt de commissaris de interne beheersing van de entiteit in aanmerking die relevant is voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening, die een getrouw beeld geeft, teneinde controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet gericht zijn op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit. Een controle omvat tevens een evaluatie van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving, de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen, alsmede de presentatie van de geconsolideerde jaarrekening als geheel.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de entiteit de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel te baseren.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening van de vennootschap per 31 december 2016 een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van het geconsolideerd geheel alsook van haar geconsolideerde resultaten voor het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel.

Pargraaf inzake benadrukking van bepaalde aangelegenheden

Zonder afbreuk te doen aan ons hierboven tot uitdrukking gebracht oordeel, vestigen wij de aandacht op de toelichting in CONSO 5.6 bij de jaarrekening waarin de negatieve impact ten belope van 18 miljoen EUR op het resultaat naar aanleiding van de vroegtijdige beëindiging van de erfpacht op het Atrium gebouw is toegelicht.

Paragraaf inzake overige aangelegenheden

Gezien de meervoudige verplichtingen waarmee de onderneming geconfronteerd wordt, dient het beheersorgaan de interne controlemechanismen verder uit te bouwen en de beheersmaatregelen te optimaliseren.

MIVB ontvangt subsidies waaraan voorwaarden gekoppeld zijn. Niet alle subsidies hebben reeds het voorwerp uitgemaakt van controles door de bevoegde instanties.

Verslag betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening. In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten de naleving van bepaalde wettelijke en reglementaire verplichtingen na te gaan. Op grond hiervan doen wij de volgende bijkomende verklaringen die niet van aard zijn om de draagwijdte van ons oordeel over de geconsolideerde jaarrekening te wijzigen:

- > Het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening behandelt de door de wet vereiste inlichtingen, stemt overeen met de geconsolideerde jaarrekening en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties ten aanzien van de informatie waarover wij beschikken in het kader van ons mandaat.

Brussel, 27 april 2017

RSM BEDRIJFSREVISOREN CVBA vertegenwoordigd door

Mevrouw	V. MARICQ	<i>vennoot</i>
De heer	J.-F. NOBELS	<i>vennoot</i>

MAZARS BEDRIJFSREVISOREN CVBA vertegenwoordigd door

De heren	P. GOSSART	<i>vennoot</i>
	L. ACKE	<i>vennoot</i>

BRUSSEL, DAT ZIJN WIJ ALLEMAAL

.....
www.mivb.brussels

KERNCIJFERS

369,5 MILJOEN RITTEN

45,6 MILJOEN AFGELEGDE KILOMETER

8.295 MEDEWERKERS

4 METROLIJNEN

17 TRAMLIJNEN

50 BUSLIJNEN

11 NACHTLIJNEN

.brussels
DAT ZIJN WIJ ALLEMAAL